

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตต์
จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๐
ปรับปรุง ๒๕๖๘

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
โทรศัพท์ ๐-๔๓๕๘๗-๑๑๔
โทรสาร ๐-๔๓๕๘๗-๑๑๔

ประกาศอำเภอปทุมรัตน์

เรื่อง ให้ใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตน์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐

.....

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ กำหนดให้นายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ โดยมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการอำเภอ ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการอำเภอ มีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ กอปรกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ได้แจ้งให้ดำเนินการเตรียมความพร้อมของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พ ๒๕๗๐-๒๕๖๔ .ศ.เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่ผู้อำนวยการอำเภอ ลงนามประกาศใช้แผนดังกล่าว คู่ขนานไปกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ ๒๕๗๐ เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี-๒๕๖๔ .ศ.ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ๒๕๗๐-๒๕๖๔ .ศ.

บัดนี้ คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตน์ ได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตน์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ นายอำเภอปทุมรัตน์จึงประกาศให้ใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตน์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ตามแนบท้ายประกาศนี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์อย่างบูรณาการ เป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน

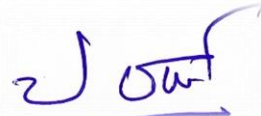
ประกาศ ณ วันที่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายปวิลาส ชัยเลิศ)
นายอำเภอปทุมรัตน์
ผู้อำนวยการอำเภอ

คำนำ

ปัจจุบันสถานการณ์สาธารณสุขในประเทศไทยมีความถี่และทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งภัย ที่เกิดจากธรรมชาติและภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียและความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก แม้ว่าสาธารณสุขเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่สามารถลดความเสี่ยงและความสูญเสียที่เกิดจากสาธารณสุขได้ ด้วยการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์สาธารณสุขที่อาจจะเกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมของทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข ขณะเดียวกันหากเกิดสาธารณสุขขึ้น และมีการเตรียมระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉิน บูรณาการการจัดการทั้งด้านคน งบประมาณ เครื่องมือเครื่องจักรที่พร้อมใช้ในการเผชิญเหตุ ได้อย่างเป็นระบบมีมาตรฐาน จะทำให้สามารถปกป้อง ลดความสูญเสีย และความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์ รวมถึงการเยียวยาและการฟื้นฟูที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างที่ยั่งยืน เพื่อลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

อำเภอปทุมรัตน์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยอำเภอ พ.ศ. ๒๕๕๘ ขึ้น เพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยให้แก่หน่วยงานในเขตพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ ให้เป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นกรอบกำหนดแนวทางในการสนับสนุนการจัดการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน และชุมชน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสาธารณสุขระดับอำเภอเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(นายปรีวาส ชัยเลิศ)

นายอำเภอปทุมรัตน์

ผู้อำนวยการอำเภอ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
แผนที่ อำเภอ	ค
วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	
๑.๑ สภาพทั่วไปของอำเภอ	๑
๑.๒ ประวัติการเกิดภัย	๓
๑.๓ สถิติสาธารณภัย	๓
๑.๔ สถานการณ์แนวโน้มความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่	๙
๑.๕ การจัดลำดับความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอ	๙
๑.๖ ปฏิทินสาธารณภัย (สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่)	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	
๒.๑ ขอบเขตสาธารณภัย	๑๑
๒.๒ ระดับการจัดการสาธารณภัย	๑๒
๒.๓ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	๑๓
๒.๔ งบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	๑๔
๒.๕ องค์กรปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๑๖
๒.๖ การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๐
บทที่ ๓ การปฏิบัติก่อนเกิดภัย	
๓.๑ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	๒๒
๓.๒ ฝักระวัง และประเมินสถานการณ์	๒๕
๓.๓ แจ้งเตือนภัย	๒๖
บทที่ ๔ การปฏิบัติขณะเกิดภัย	
๔.๑ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ	๓๐
๔.๒ การประกาศสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉิน	๓๒
๔.๓ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน	๓๔
๔.๓.๑ หลักการปฏิบัติ	๓๔
๔.๓.๒ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ แห่ง	๓๔
๔.๓.๓ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น <u>มากกว่า ๑ แห่ง</u> (สาธารณภัยมีความรุนแรงและขยายเป็นวงกว้าง)	๓๗
๔.๔ การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน	๓๗
๔.๕ การประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉิน	๔๐
๔.๖ การอพยพ	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๗	การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ	๔๐
๔.๘	การรับบริจาค	๔๑
๔.๙	การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว	๔๑
๔.๑๐	การยกเลิกสถานการณ์ภัย	๔๓
๔.๑๑	การอพยพกลับ	๔๓
บทที่ ๕ การปฏิบัติหลังเกิดภัย		
๕.๑	การประเมินความเสียหายและความสูญเสียหลังเกิดภัย	๔๔
๕.๒	การฟื้นฟู	๔๔
๕.๒.๑	การฟื้นฟูระยะสั้น	๔๕
๕.๒.๒	การฟื้นฟูระยะกลาง	๔๖
๕.๒.๓	การฟื้นฟูระยะยาว	๔๖
บทที่ ๖ การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอไปสู่การปฏิบัติ		
๖.๑	การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	๔๗
๖.๒	การติดตามและประเมินผล	๔๘
๖.๓	การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ	๔๘
ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก	: คำย่อ	๕๐
ภาคผนวก ข	: ตัวอย่างลักษณะภัย	๕๒
ภาคผนวก ค	: นิยมศัพท์	๕๕
ภาคผนวก ง	: แผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่ออุทกภัย	๖๐
ภาคผนวก จ	: สถานที่สำคัญที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ	๖๑
ภาคผนวก ฉ	: บัญชีรายชื่อบุคลากรหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน	๖๒
ภาคผนวก ช	: บัญชีรายชื่อองค์กรการกุศล หน่วยงานเครือข่าย	๖๓
ภาคผนวก ซ	: บัญชีผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณภัย	๖๔
ภาคผนวก ฌ	: ข้อมูลทรัพยากรเครื่องมือเครื่องจักรกลสาธารณภัย	๖๕
ภาคผนวก ฎ	: บัญชีข้อมูลศักยภาพพื้นฐานทางสาธารณสุข	๖๖
ภาคผนวก ฏ	: แบบสำรวจศูนย์พักพิงชั่วคราว อำเภอ	๖๗
ภาคผนวก ฐ	: บัญชีกลุ่มเปราะบาง	๖๘
ภาคผนวก ฑ	: บัญชีข้อมูล อปพร.	๖๙
ภาคผนวก ท	: หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน	๗๐
ภาคผนวก ฒ	: หอเตือนภัย หอกระจายข่าว	๗๑
ภาคผนวก ณ	: คำสั่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ	๗๒
ภาคผนวก ด	: คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ	๗๓
ภาคผนวก ต	: แผนงานโครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	๗๔

วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

๑. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทรัพยากรด้านต่างๆ ทั้งด้านคน เครื่องมือเครื่องจักร ระบบการจัดการ และงบประมาณ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ให้เป็นระบบและมีมาตรฐาน
๒. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)
๓. เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่

บทที่ ๑

ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ สภาพทั่วไปของอำเภอ

๑.๑.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอปทุมรัตน์ ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ ๖๔ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ๔๕๘ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๔๕๘,๐๘๓ ตาราง กิโลเมตร หรือประมาณ ๒๘๖,๐๐๒ ไร่

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ ติดกับ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม
- ทิศใต้ ติดกับ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

๑.๑.๒ เขตการปกครอง

อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งการปกครองท้องที่ออกเป็น ๙ ตำบล และแบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็นเทศบาล ๓ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๖ แห่ง ดังนี้

การปกครองท้องที่

อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งตามเขตลักษณะการปกครองท้องที่ จำนวน ๑๓ ตำบล ๑๖๐ หมู่บ้าน ดังนี้

(๑) เทศบาลตำบลปทุมรัตน์	มีหมู่บ้านจำนวน ๑๑ หมู่บ้าน
(๒) เทศบาลตำบลโพนสูง	มีหมู่บ้านจำนวน ๙ หมู่บ้าน
(๓) เทศบาลตำบลโนนสวรรค์	มีหมู่บ้านจำนวน ๑๖ หมู่บ้าน
(๔) ตำบลบัวแดง	มีหมู่บ้านจำนวน ๔ หมู่บ้าน
(๕) ตำบลโนนสง่า	มีหมู่บ้านจำนวน ๗ หมู่บ้าน
(๖) ตำบลดอกกล้า	มีหมู่บ้านจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน
(๗) ตำบลหนองแคน	มีหมู่บ้านจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน
(๘) ตำบลสระบัว	มีหมู่บ้านจำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
(๙) ตำบลชีเหล็ก	มีหมู่บ้านจำนวน ๘ หมู่บ้าน

การปกครองท้องถิ่น

อำเภอปทุมรัตน์ แบ่งการปกครองท้องที่ออกเป็น ๙ ตำบล และแบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็นเทศบาล ๓ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๖ แห่ง ดังนี้

/๑) เทศบาลตำบล...

(๑) เทศบาลตำบล จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลปทุมรัตน์ และเทศบาลตำบลโพนสูง เทศบาลตำบลโนนสวรรค์

(๒) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง องค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า องค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว

๑.๑.๓ ข้อมูลประชากรและครัวเรือน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีประชากรทั้งหมด จำนวน ๕๕,๙๙๘ คน จำนวน - ครัวเรือน แยกเป็น ชาย - คน หญิง - คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖)

๑.๑.๔ ลักษณะการประกอบอาชีพ

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๙๕ ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เมื่อหมดฤดูทำนาแล้วจะย้ายที่อยู่เข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ หรือตามเมืองใหญ่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ชลบุรี ระยอง และอีกบางส่วนที่มีรถยนต์จะบรรทุกสินค้าไปค้าขายตามต่างจังหวัดเมื่อถึงฤดูทำนาจะหวนกลับมาทำนาอีกครั้งซึ่งจะหมุนเวียนแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ในการทำงานมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นทุกปีซึ่งเกิดจากค่านิยมที่ทำนาแบบสมัยใหม่ที่รีบทำรีบเสร็จและนำเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน และเมื่อได้ผลผลิตแล้วจะเก็บไว้กินส่วนที่เหลือที่มีปริมาณน้อยจะนำไปขาย ประกอบกับพื้นที่ทำนาทั้งหมดเมื่อเฉลี่ยต่อครอบครัวแล้วมีปริมาณน้อย และราคาข้าวก็ต่ำและไม่แน่นอนถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายรับจำนำข้าวมาช่วยเหลืออีกทางแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ รายได้ที่เกิดจากการขายข้าวไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครอบครัว จำเป็นต้องหาอาชีพอื่นมาเสริมและประชาชนมีค่านิยมว่าจะหารายได้เสริมที่ง่ายที่สุดคือ เข้าไปทำงานรับจ้าง หรือเข้าทำงานโรงงานอุตสาหกรรมและแนวโน้มประชาชนที่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักจะเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

๑.๑.๕ การคมนาคม (การขนส่งทางรถยนต์ ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)

เป็นอำเภอที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ทั่วถึงและสะดวกในการขนส่งทางบกเป็นหลัก เป็นแหล่งชุมชนที่มีเส้นทางไปสู่จังหวัดต่างๆ

๑.๒ สถิติสาธารณสุข

สถานการณ์สาธารณสุขที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอำเภอมีสถิติการเกิดภัยย้อนหลัง ดังนี้

๑.๒.๑ อุทกภัย (Flood)

อุทกภัย เป็นสาธารณสุขที่เกิดจากฝนตกหนัก และฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้ในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ร่องมรสุมที่พาดผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง รวมถึงหย่อมความกดอากาศต่ำ และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนแตก เป็นต้น ในระยะหลังปัญหาอุทกภัย เริ่มมีความรุนแรงขึ้น

พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	ผลกระทบความเสียหาย				มูลค่า ความเสียหาย (ล้านบาท)
		จำนวน ครัวเรือน ที่ประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่ประสบภัย (ตำบล)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	
๒๕๖๓	ฝนตกลงน้ำเสียว และ ลำน้ำเตา น้ำเอ่อล้นตลิ่ง เข้าท่วมพื้นที่เกษตร ได้รับความเสียหาย	๐	๕	๐	๐	๖-๗ ล้านบาท
๒๕๖๓, ๒๕๖๖	อัคคีภัย	๒	๒	-	-	๕-๘ แสนบาท
๒๕๖๖	วาภัย	๖๐	๘	-	-	๔-๕ ล้านบาท
รวม	๓	๖๒	๑๕	-	-	๑๒ ล้านบาท

(ที่มา : ฝ่ายความมั่นคง ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓.๒ ภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้ง เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำ น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรืออ่างเก็บน้ำ มีน้อยกว่าปกติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีปริมาณน้อยกว่าที่พืช คน หรือสัตว์ต้องการ ซึ่งเป็นสภาวะการขาดแคลนน้ำ อุบโภาคและบริโภาค รวมถึงน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิด ความเสียหาย และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม และจากสภาวะ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุให้ฤดูฝนมีช่วงระยะเวลาสั้นขึ้น ซึ่งหมายถึงว่าฤดูแล้งจะยาวนานขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ตอนบนของประเทศจะมีปริมาณฝนตกน้อยลง ทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ มีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้ ความเจริญของชุมชน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการ และจำนวนประชากรที่ ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นพร้อมกัน เป็นต้น ทำให้มีความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ของทุกภาคส่วน มากขึ้น จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ

พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ ประสบภัย (ตำบล)	ผลกระทบความเสียหาย			มูลค่า ความเสียหาย (บาท)
			ครัวเรือน ที่ประสบภัย (หลัง)	พื้นที่ การเกษตร เสียหาย (ไร่)	จำนวนสัตว์ ที่รับผลกระทบ (ตัว)	
๒๕๕๔	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๕	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๖	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๗	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๘	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๙	-	-	-	-	-	-
๒๕๖๐	-	-	-	-	-	-
๒๕๖๑	-	-	-	-	-	-

๒๕๖๒	-	-	-	-	-	-
๒๕๖๓	-	-	-	-	-	-
๒๕๖๔	-	-	-	-	-	-
๒๕๖๖	-	-	-	-	-	-
รวม						

(ที่มา : ฝ่ายความมั่นคง ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓.๓ วาตภัย (Storm)

วาตภัย เป็นสาธารณภัยที่มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคาร บ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตของประชาชน โดยมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อน จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณที่ศูนย์กลางของพายุเคลื่อนที่ผ่านจะได้รับผลกระทบมากที่สุด) เมื่อพายุมีกำลังแรงในชั้นดีเปรสชันจะทำให้เกิดฝนตกหนักและมักมีอุทกภัยตามมา หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุไชนันหรือพายุไต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดภัยหลายอย่างพร้อมกันทั้งวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่งทะเล (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากได้

พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (ตำบล)	ผลกระทบความเสียหาย				มูลค่าความเสียหาย (บาท)
			บ้านเรือนเสียหายทั้งหมด (หลัง)	บ้านเรือนเสียหายบางส่วน (หลัง)	บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)	
๒๕๕๔							
๒๕๕๕							
๒๕๕๖							
๒๕๕๗							
๒๕๕๘							
๒๕๕๙							
๒๕๖๐							
๒๕๖๑							
๒๕๖๒							
๒๕๖๓							
๒๕๖๔							
๒๕๖๖	๑	๘	๖๐	-	-	-	๔-๕ ล้านบาท
รวม	๑	๘	๖๐	-	-	-	๔-๕ ล้านบาท

(ที่มา : ฝ่ายความมั่นคง ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓.๔ อัคคีภัย (Fire)

อัคคีภัย เป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่เกิดจากไฟ ไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อนโดยความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุมดูแลจะทำให้เกิดการติดต่อกลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป จะทำให้เกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนุนหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามาก ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ได้แก่ เชื้อเพลิง สารเคมี หรือวัตถุใดๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็งของเหลวหรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใดๆ หรือจากการสันดาปเอง

พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (ตำบล)	ผลกระทบความเสียหาย			มูลค่าความเสียหาย (บาท)
			บ้านเรือนเสียหาย (หลัง)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	
๒๕๕๔						
๒๕๕๘						
๒๕๕๙						
๒๕๖๐						
๒๕๖๑						
๒๕๖๒						
๒๕๖๓	๑	๑	๑			๔ แสนบาท
๒๕๖๔						
๒๕๖๖	๑	๑	๑			๔ แสนบาท
รวม	๒	๒	๒			๘ แสนบาท

(ที่มา : ฝ่ายความมั่นคง ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓.๕ ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

ภัยจากดินโคลนถล่ม มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลากอันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น อำเภอปทุมรัตน์ไม่มีสถานการณ์ภัยจากดินโคลนถล่ม แต่อย่างไรก็ตาม

๑.๓.๖ ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire & Smoke)

ไฟป่า คือ ไฟที่เกิดขึ้นแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุมเผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติในป่า และส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่ฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวงลอยในอากาศรวมตัวกันในสภาวะที่อากาศปิด ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงมากจนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนความสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อพืช ดิน น้ำ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ของประเทศไทย นอกจากนี้ ไฟป่ายังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษหมอกควันจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง ตัวอย่างกรณีสนามบินจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องยกเลิกเที่ยวบินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากหมอกควันทำให้ทัศนวิสัยไม่ดี เป็นอันตรายต่อการขึ้นลงของเครื่องบิน อำเภอปทุมรัตน์ไม่มีสถานการณ์ภัยจากดินโคลนถล่ม แต่อย่างไรก็ตาม

๑.๓.๗ ภัยฝนทิ้งช่วงในพื้นที่

ภัยแล้ง เป็นสภาวะการขาดแคลนน้ำดื่มและน้ำใช้ รวมถึงพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะการเกษตร สำหรับภัยแล้งที่เกิดจากฝนทิ้งช่วง หมายถึง ระยะเวลาที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึง ๑ มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน ๑๕ วันในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูง คือปลายเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนกรกฎาคม อำเภอปทุมรัตต์ไม่มีสถานการณ์ภัยจากฝนทิ้งช่วงในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม มีประชาชนในบางพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพอากาศแห้งแล้ง น้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ

๑.๓.๘ ภัยหนาว

ภัยจากอากาศหนาวเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า ๔ องศาเซลเซียสและลดลงต่อเนื่องจนประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง และกว้างขวาง มักเกิดทั่วไปในประเทศไทยช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เนื่องจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มปกคลุม และนำความหนาวเย็นมาสู่ประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ อำเภอปทุมรัตต์ ไม่มีสถานการณ์ภัยหนาว แต่มีประชาชนในพื้นที่บางส่วนของพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพอากาศหนาวเย็นโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่มีความยากจน ขาดแคลนเครื่องนุ่งห่มกันหนาว และมีที่อยู่อาศัยที่ไม่สามารถป้องกันลมหนาวได้

๑.๓.๑๐ ภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙)

โรคระบาด เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ยังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรคแน่ชัดซึ่งอาจแพร่ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง หรือมีภาวะของการเกิดโรคมากกว่าปกติที่เคยเป็นมา (พระราชบัญญัติโรคติดต่อ, ๒๕๕๘) ประกอบด้วย ๑) โรคติดเชื้ออุบัติใหม่ (Emerging Infectious Diseases) หมายถึง โรคติดเชื้อที่มีแนวโน้ม ที่จะพบมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ รวมไปถึงโรคที่เกิดขึ้นใหม่ในทีใดที่หนึ่ง หรือแพร่ระบาดเข้าไปสู่อีกที่หนึ่ง รวมถึงโรคติดเชื้อที่เคยควบคุมได้ด้วยยาปฏิชีวนะแต่เกิดการดื้อยา เช่น โรคเอดส์ โรคซาร์ส โรคไข้หวัดนก โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H๑๑ (๒๐๐๙) โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า เป็นต้น และ ๒) โรคติดเชื้ออุบัติซ้ำ (Re-emerging Infectious Diseases) หมายถึง โรคติดเชื้อที่เคยแพร่ระบาดในอดีต และสงบไปแล้วเป็นเวลานานหลายปี แต่กลับมาระบาดขึ้นอีก ตัวอย่างโรคติดเชื้ออุบัติซ้ำ เช่น โรคไข้ปวดข้อยุงลาย กาฬโรค วัณโรค ไข้เลือดออก และมาลาเรีย เป็นต้น ในช่วงปีที่ผ่านมา อำเภอปทุมรัตต์ ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เป็นอย่างมาก มีรายละเอียดสถิติการเกิดภัย ดังตาราง

พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดเหตุ (ครั้ง)	จำนวนตำบล	ผลกระทบความเสียหาย		มูลค่าความเสียหาย (บาท)
			เสียชีวิต (คน)	จำนวนผู้ติดเชื้อ (คน)	
๒๕๖๒	๑	๘ ตำบล	-	-	-
๒๕๖๓	๑	๘ ตำบล	-	-	-
๒๕๖๔	๑	๘ ตำบล	-	-	-
๒๕๖๖	๑	๘ ตำบล	-	-	-
รวม	๔	๘ ตำบล	-	-	-

(ที่มา : ฝ่ายความมั่นคง ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๔ สถานการณ์แนวโน้มความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จากข้อมูลสถิติการเกิดสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทุกปีซึ่งนับวันยังมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ประกอบกับลักษณะภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำชี และเขตที่ราบตามสองแนวฝั่งของลำห้วยก้าวกวาก ลักษณะภูมิอากาศฤดูร้อนมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน อุณหภูมิประมาณ ๓๕ องศาเซลเซียส ในช่วงฤดูฝนมีฝนตกไม่สม่ำเสมอระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน ปริมาณน้ำฝนประมาณ ๑,๔๐๐ มิลลิเมตรต่อปี ฤดูหนาวมีอากาศเย็นระหว่างเดือนตุลาคมถึงมกราคม มีสถานที่ที่ก่อให้เกิดอันตราย เช่น โรงงานทำน้ำแข็ง ทำให้อำเภอปทุมรัตต์มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย ซึ่งเรียงลำดับตามความเสี่ยงภัยในพื้นที่โดยสามารถวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอปทุมรัตต์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) ประเมินภัยอันตราย เพื่อให้ทราบถึงความรุนแรงของภัย ประเภทภัย และสถานที่ รวมถึงการดำรงชีวิตของชุมชนและสังคมที่จะได้รับผลกระทบ โดยระบุสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัยแต่ละประเภทภัยจากสาธารณภัย เช่น สถานที่ตั้งบ้านเรือนประชาชน ทรัพย์สิน หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่ภายในอาณา

๒) ประเมินความอ่อนแอ เพื่อให้ทราบถึงประชาชนและทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดภัยและมีโอกาสได้รับความเสียหายจากภัยนั้น ๆ สิ่งนั้นว่ามีความสามารถต้านทานต่อภัยอันตรายได้เท่าใด เช่น ชุมชนในพื้นที่ขาดความสามารถในการป้องกัน

๓) วิเคราะห์ความเปราะบาง เพื่อให้ทราบถึงระดับความเสี่ยงของสภาพ หรือองค์ประกอบของตนเอง ไม่สามารถรับมือกับภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นและเมื่อเกิดภัยแล้วไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วและถึงความรู้ ทักษะ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ สามารถนำมาใช้ช่วยเหลือชุมชนที่เสี่ยงภัย

๔) วิเคราะห์ศักยภาพ ชัดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย เช่น พิจารณาสามารถวางแผนรับมือกับภัยต่างๆ ได้ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัดนั้นๆ ก็จะลดลง เป็นต้น

๑.๕ การจัดลำดับความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอ

จากการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยพิจารณาจากข้อมูลสถิติความถี่ของการเกิดภัยพื้นที่เสี่ยงและปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย จึงจัดลำดับความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอ ดังนี้ (จัดลำดับจากความเสี่ยงภัยมากไปหาน้อยตามลำดับ)

ลำดับความเสี่ยงภัย	ประเภทของภัย	ลักษณะของการเกิดภัย
๑	วาตภัย	ฝนตกติดต่อกันหลายวันทำให้น้ำเสีย และน้ำเตา น้ำเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่เกษตรได้รับความเสียหาย
๒	อัคคีภัย	ไฟฟ้ารั่ววงจร

บทที่ ๒

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

จากแนวคิดในอดีตที่มุ่งเน้น “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” ในเชิงรับ กล่าวคือ เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว มุ่งเน้นการจัดการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้นไป

ปัจจุบันทั่วโลกให้การยอมรับว่า สาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการเชิงรุกได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน ดังนั้น จึงให้ความสำคัญมากเพื่อมุ่งเข้าสู่ “การรู้รับ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยการวางแนวทางเพื่อ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)” ซึ่งเป็นการจัดการปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงผ่านมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ผลกระทบที่อาจเกิดจากสาธารณภัยให้ลดน้อยลงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ เป้าหมายของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยก็คือ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction Management : DRR) โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะก่อนเกิดภัย

- **การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)** เพื่อให้ทราบและมีความเข้าใจในต้นเหตุของความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยให้มีข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัย

- **การป้องกัน (Prevention) และการลดผลกระทบ (Mitigation)** ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อขจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคม โดยการวางแผนงาน โครงการ แก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงตามที่ได้มีการประเมินความเสี่ยงไว้ เช่น การสร้างกำแพงกั้นน้ำริมตลิ่ง การสร้างระบบระบายน้ำ การสร้างอาคารที่คงทนถาวรต่อการสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น

- **การเตรียมความพร้อม (Preparedness)** เป็นการทำงานเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนมีความรู้ และทักษะต่างๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัย เช่น การพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวางแผนปฏิบัติ การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเตรียมพร้อมบุคลากร เครื่องมือ เครื่องจักรกล งบประมาณ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น ทั้งนี้ ควรดำเนินการควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ระยะระหว่างเกิดภัย

- **การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management)** ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) เป็นการทำงานในระยะเวลาช่วงเกิดภัยที่ให้ความสำคัญกับการรักษาชีวิตของผู้ประสบภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเกิดสาธารณภัยเป็นหลักโดยเน้นการให้ความช่วยเหลือ การกู้ชีพ กู้ภัย การพยาบาลและสาธารณสุข การบรรเทาทุกข์และแจกจ่ายสิ่งของยังชีพ การดูแลช่วยเหลืออพยพและการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว รวมทั้งการจัดระบบการบัญชาการเหตุการณ์ฉุกเฉิน การสั่งการ การประสานงาน การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

ระยะหลังเกิดภัย

- **การฟื้นฟู (Recovery)** ที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and safer) ที่มุ่งเน้นการจัดการสถานการณ์ภายหลังการเกิดสาธารณภัยให้บุคคล ชุมชน หรือสังคมได้ฟื้นฟูสภาพกลับมาเป็นปกติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่และลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม เช่น การฟื้นฟูสภาพจิตใจและการเยียวยาผู้ประสบภัย การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน โครงสร้างพื้นฐาน การดูแลสุขภาพเวดล้อมและสุขอนามัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การฟื้นฟูเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยภายหลังเกิดสาธารณภัยให้ประเมินความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดขึ้น และนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ และกำหนดแนวทางการฟื้นฟูทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

๒.๑ ขอบเขตสาธารณสุขภัย

ขอบเขตสาธารณสุขภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณสุขภัย” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้ “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

๒.๒ ระดับการจัดการสาธารณสุขภัย

ระดับการจัดการสาธารณสุขภัยแบ่งเป็น ๔ ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณสุขภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
๑	สาธารณสุขภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ
๒	สาธารณสุขภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
๓	สาธารณสุขภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
๔	สาธารณสุขภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

การจัดการสาธารณสุขภัยขนาดเล็ก ปฏิบัติดังนี้

๒.๒.๑ ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขภัยขึ้นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (เมืองพัทยา /เทศบาล/ องค์การบริหารส่วนตำบล) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น ขึ้น โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณสุขภัย โดยมีแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนเผชิญเหตุเป็นกรอบแนวทางในการจัดการสาธารณสุขภัยในพื้นที่ และรายงานให้ผู้อำนวยการอำเภอในเขตพื้นที่ทราบทันที หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณสุขภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอ และขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง

๒.๒.๒ กรณีการจัดการสาธารณสุขภัยขนาดเล็กขยายเป็นวงกว้างยากต่อการควบคุมสถานการณ์ให้ยุติโดยเร็ว ให้ผู้อำนวยการอำเภอเข้าควบคุมและสั่งการให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงเข้าสนับสนุนในการจัดการสาธารณสุขภัยในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดภัย และรายงานผู้อำนวยการจังหวัดทราบ โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยอำเภอ และแผนปฏิบัติการฯ ประเภทภัยที่เกิด เป็นกรอบแนวทางในการจัดการสาธารณสุขภัย

๒.๓ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัยเพื่อลดความถี่และความรุนแรง ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบ การจัดการทรัพยากรและภารกิจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดความสูญเสียที่จะมีต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม สังคม และประเทศให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสมโดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการฟื้นฟูซึ่งหมายถึงรวมถึงการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้บรรลุผลสำเร็จในทางปฏิบัติได้ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทาง ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ การกำหนดแผนงบประมาณ ไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอให้ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อมุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

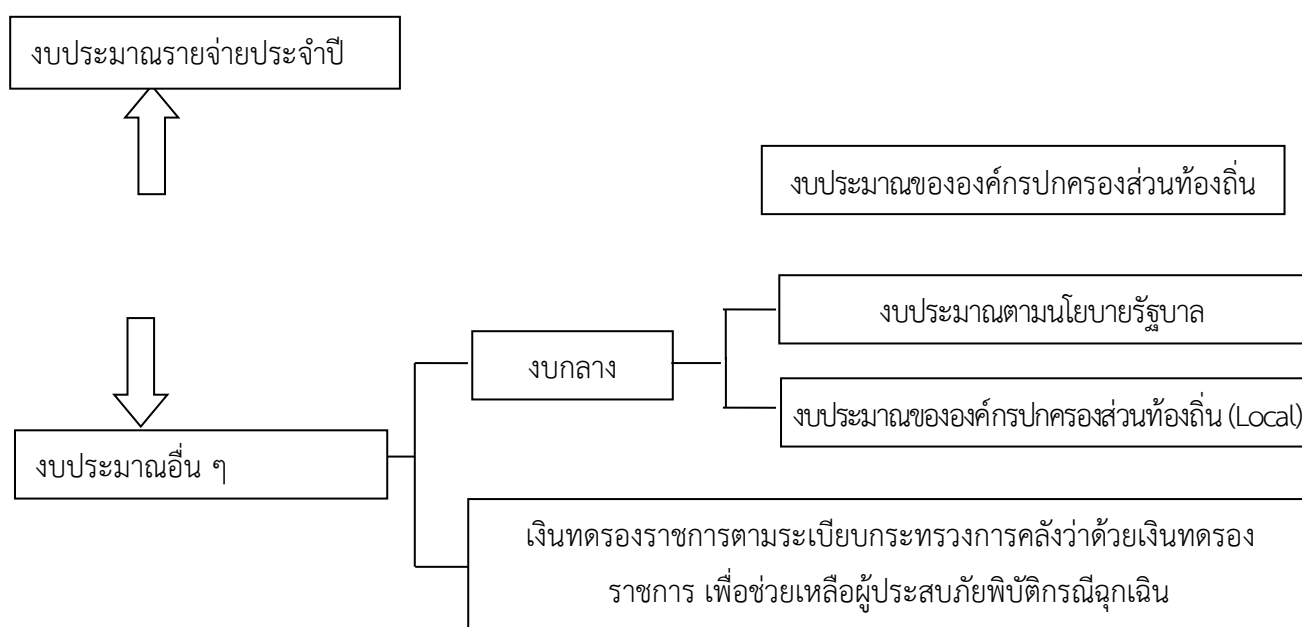
๒.๔ งบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

อำเภอมีงบประมาณจำกัดในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนงบประมาณให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้านและชุมชนในระดับพื้นที่ และให้อำเภอพิจารณาผลักดันมาตรการ แผนงาน โครงการ ในการลดความเสี่ยงจาก

สาธารณสุขที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอบรรจุไว้ในแผนพัฒนาอำเภอสี่ปี เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยอำเภอมีแหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ๒ แหล่งงบประมาณ (ตามแผนภาพที่ ๒-๓) ได้แก่

- **งบประมาณรายจ่ายประจำปี** เช่น โครงการที่ใช้งบประมาณของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด โครงการที่ใช้งบประมาณของหน่วยงาน (งบ Function) ที่ดำเนินการในภูมิภาค และโครงการที่ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

- **งบประมาณอื่นๆ** เช่น โครงการที่ใช้งบกลางตามนโยบายรัฐบาล งบกลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เป็นต้น

แผนภาพ ๒-๓ : แหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอ

๒.๔.๑ การปฏิบัติ

(๑) ให้อำเภอตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันและลดผลกระทบการเตรียมความพร้อมและการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ให้อำเภอพิจารณาผลักดันแผนงาน โครงการ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอบรรจุไว้ในแผนพัฒนาอำเภอสี่ปี

๒.๔.๒ แหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

อำเภอมีแหล่งงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขจาก ๒ แหล่งงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณอื่นๆ

/๑) งบประมาณรายจ่ายประจำปี...

(๑) งบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๑.๑) งบประมาณ ของ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area)	<ul style="list-style-type: none"> ● การตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ● การขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
(๑.๒) งบประมาณ ของ หน่วยงาน (Function) ที่ดำเนินการในภูมิภาค	<p>การขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ</p>
(๑.๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> ● องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่วาระก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทา ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อยและการสาธารณสุข เป็นต้น ● องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวาสตอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ● ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำให้เขตองค์การบริหารส่วนตำบล (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (๑) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ● พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ <ul style="list-style-type: none"> มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ <ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาศัยอำนาจตามข้อ ๖ จึงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณเพื่อการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) งบประมาณอื่น ๆ ได้แก่

(๒.๑) งบกลาง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๒.๑.๑) งบประมาณตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล	<ul style="list-style-type: none">• กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอที่จะดำเนินการและมีความจำเป็นเร่งด่วนให้ส่วนราชการฯ ขอใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น โดยพิจารณาเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการเท่านั้น ทั้งนี้ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ• ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ประสงค์ขอรับการสนับสนุนงบกลางให้ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติกรณีการขออนุมัติใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ
(๒.๑.๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none">• ก่อนเกิดภัย : ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบกลางให้เพียงพอต่อการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น• ขณะเกิดภัย : ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินงบประมาณที่ได้เตรียมไว้ ไปใช้จ่ายเพื่อบรรเทา/ช่วยเหลือ ความเดือดร้อนของประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ หากงบประมาณไม่เพียงพอให้ออนเงินงบประมาณเหลือจ่าย หรืองบประมาณในแผนงาน/โครงการอื่นที่ยังไม่จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้จ่ายไปตั้งเป็นงบประมาณสำหรับจ่ายเพิ่มเติมได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๒.๒) เงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใดให้อำเภอรายงานจังหวัด และเมื่อจังหวัดประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ให้อำเภอลงชื่อขั้วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามหลักเกณฑ์วิธีการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามจำเป็นและเหมาะสมเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่

๒.๕ องค์กรปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ระบบการจัดการสาธารณภัยของประเทศดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้กำหนดกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ เพื่อเป็นองค์กรปฏิบัติในการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนี้

๒.๕.๑ ระดับนโยบาย

(๑) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

/๒) คณะกรรมการ...

(๒) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศ และเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ และประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒.๖.๒ ระดับปฏิบัติ

(๑) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปก.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ

(๒) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.)

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยมีผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการ มีความรับผิดชอบ ดังนี้

(๒.๑) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เครื่องมือ อุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ

(๒.๒) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังในการเริ่มปฏิบัติการ

(๒.๓) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ ๑) และขนาดกลาง (ระดับ ๒) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง รับผิดชอบในการอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔)

ทั้งนี้ ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในศูนย์ประสานการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณียกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔)

(๓) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปก.จ.)

ทำหน้าที่อำนาจการควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ

/๔) กองอำนาจการ...

(๔) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตามหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(๕) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการ และมีองค์ประกอบตามคำสั่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตต์ (ตามภาคผนวก ก)

(๖) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
ประกอบด้วย

(๖.๑) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ

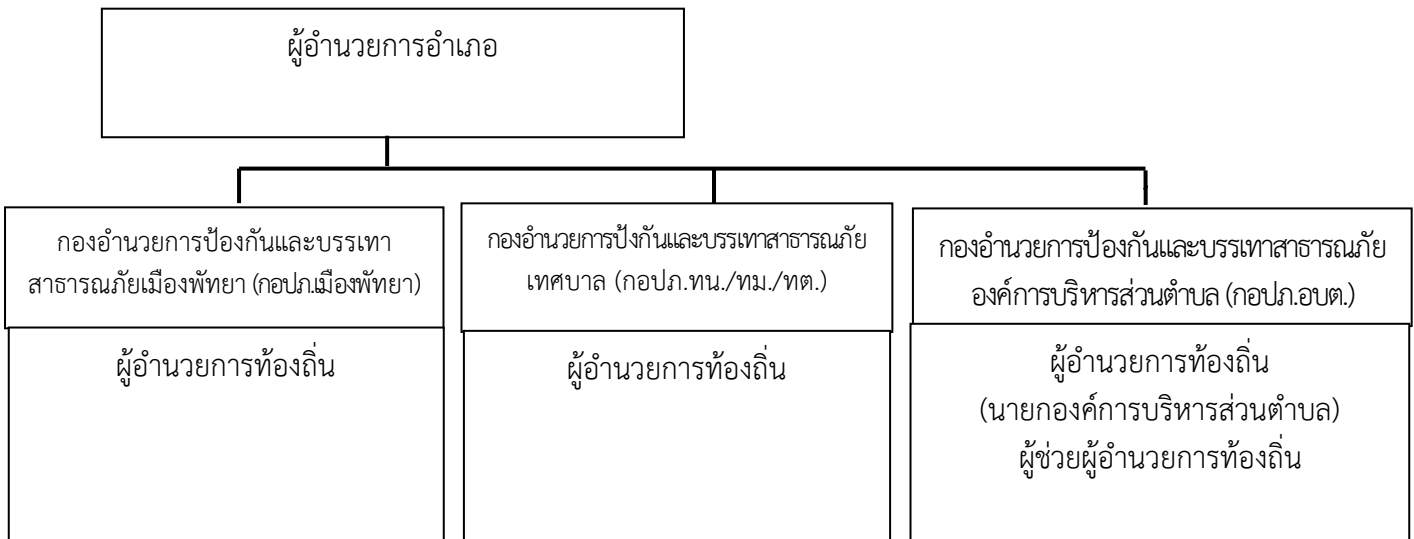
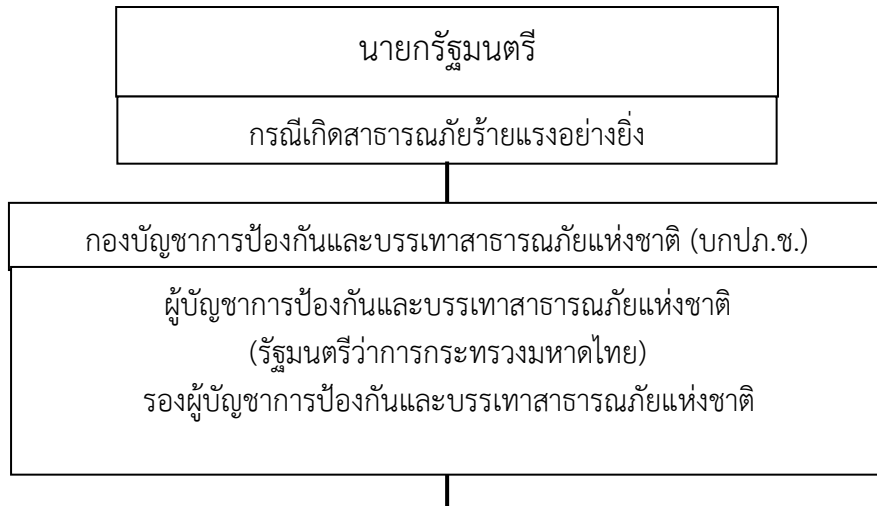
(๖.๒) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการ

(๖.๓) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ

ทั้งนี้ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ รายละเอียดการปฏิบัติปรากฏในบทที่ ๔ การปฏิบัติขณะเกิดภัย

แผนภาพ ๒-๔ : กลไกการจัดการการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย

๒.๖ การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ หลักการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑) ระยะเวลาเกิดภัย

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอกำหนดกิจกรรมและแผนการดำเนินงานในการประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุมคณะทำงานทุกเดือนหรือทุกไตรมาส เป็นต้น เพื่อหารือและผลักดันงานด้านสาธารณภัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาอุปสรรคงานด้านสาธารณภัยและร่วมหารือแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ

(๒) ระยะเวลาเกิดภัย/ภายหลังเกิดภัย

(๒.๑) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอจัดเจ้าหน้าที่ประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อประสานการปฏิบัติให้เข้าใจตรงกันอย่างเป็นระบบ

(๒.๒) ดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน

(๒.๓) กำหนดขั้นตอนหรือแนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้ชัดเจน อาจมีการประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งการบรรยายสรุปสถานการณ์ประจำวัน เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ให้ตรงกัน

(๒.๔) การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และหลักมาตรฐานสากล

๒.๖.๒ การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

ฝ่ายทหารมีภารกิจสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ ดังนั้น การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฝ่ายพลเรือนต้องมีการประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารอย่างใกล้ชิดและพยายามเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ฝ่ายทหารอาจพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์ สาธารณภัย เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ให้ตรงกัน โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และหลักมาตรฐานสากล และดำเนินการตามแนวทางดังนี้

(๑) ดำเนินการตามมาตรา ๔๖ แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) ดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารในการบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/จังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๓) ดำรงการติดต่อสื่อสารและประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างพลเรือนกับทหารในพื้นที่

(๔) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอจัดเจ้าหน้าที่ประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารในพื้นที่ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน

(๕) การประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารให้เป็นไปตามการแบ่งมอบพื้นที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามภาคผนวก ๗ หรือแล้วแต่กรณีตามความจำเป็นต่อสถานการณ์

๒.๖.๓ แนวทางการปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม และองค์การสาธารณกุศล

(๑) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอจัดเจ้าหน้าที่ประสานการปฏิบัติกับภาคประชาสังคม และองค์การสาธารณกุศล เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งดำรงการติดต่อสื่อสารและประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

(๒) กรณีเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น หากองค์การสาธารณกุศลไปถึงพื้นที่ประสบภัยก่อนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้กันเขตพื้นที่อันตรายและกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่อันตราย พร้อมทั้งแจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการควบคุมสถานการณ์สาธารณภัย

(๓) กรณีเมื่อได้รับการประสานจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอหรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจ เป็นต้น ให้องค์การสาธารณกุศลจัดชุดเคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิดเหตุ และให้รายงานตัวที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ หรือผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพื่อรับมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติการ

(๔) กรณีภายหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์การสาธารณกุศล องค์กรเอกชน ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ และพื้นที่รองรับการอพยพประสานหน่วยแพทย์และพยาบาล อีกทั้งให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบสาธารณภัยพร้อมทั้งลำเลียงผู้ที่ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล รวมทั้งอพยพช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยไปยังที่ปลอดภัยหรือพื้นที่รองรับการอพยพ

(๕) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอทราบเป็นระยะๆ ทุกครั้งเมื่อองค์การสาธารณกุศล องค์กรเอกชน ได้รับมอบภารกิจให้ปฏิบัติงานในพื้นที่

บทที่ ๓ การปฏิบัติก่อนเกิดภัย

๓.๑ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นเป้าหมายของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบจากสาธารณภัย และช่วยลดโอกาสการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงซึ่งจำเป็นต้องมีการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เพื่อให้ทราบและมีความเข้าใจในสาเหตุของความเสี่ยงภัยดังกล่าว ซึ่งจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนดำเนินการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมพร้อมรับมือ รวมทั้งเพื่อจัดการและฟื้นฟูสภาพหลังสาธารณภัยสิ้นสุดลงได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่เป้าหมาย ดังนั้น เมื่อประเมินความเสี่ยงและหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัยแล้ว จะนำมาซึ่งการบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อจัดทำมาตรการ หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น การกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น โดยลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา อันเป็นสาเหตุของสาธารณภัย โดยไม่ต้องรอให้สาธารณภัยมาถึงก่อน

๓.๑.๑ พื้นที่เสี่ยงภัย ระดับความเสี่ยงและปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่เสี่ยงภัย และปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความเสี่ยงจากภัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเภทของภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
อุทกภัย			ตำบลหนองแคน, โพนสูง, ชี้เหล็ก, ดอกกล้า	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำเสียวและลำน้ำเตาไหลผ่าน - ประชาชนส่วนใหญ่ปลูกบ้านพักอาศัยติดริมแม่น้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัย - จัดทำพนังหรือเขื่อนกั้นตลิ่งในจุดเสี่ยงภัย - จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์แจ้งเตือนภัย ในพื้นที่เสี่ยงภัย - ฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ชุมชน/หมู่บ้าน ทุกปี
ภัยแล้ง					
วาตภัย	๘ ตำบล	-	-	ขาดระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์แจ้งเตือนภัย ในพื้นที่เสี่ยงภัย - ฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ชุมชน/หมู่บ้าน ทุกปี
อัคคีภัย					

ประเภทของภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			ปัจจัย/สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
ไฟป่าและหมอกควัน	-	-	-	ขาดระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ	- จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์แจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย - ฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ชุมชน/หมู่บ้าน ทุกปี
สารเคมีและวัตถุอันตราย					

หมายเหตุ : การประเมินค่าความเสี่ยง (สูง/ปานกลาง/ต่ำ) ตามภาคผนวก ข

๓.๑.๒ **แนวทางปฏิบัติในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย** มีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) **การป้องกันและลดผลกระทบ** เนื่องจากอำเภอมีพื้นที่สาธารณภัยที่ส่งผลกระทบ ได้แก่ ภัยจากอุทกภัยและอัคคีภัย ไว้ในบทที่ ๑ ดังนั้น จึงให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

(๑.๑) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันไม่ให้เกิดสาธารณภัย เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของประชาชนเอง เป็นต้น (กรณีภัยจากอัคคีภัย เช่น การเผาตอซังข้าว การเผาใบอ้อย เป็นต้น)

(๑.๒) วิเคราะห์และจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลสถิติภัย และค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์และจัดทำแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

(๒) **การเตรียมความพร้อม** ให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

(๒.๑) การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการฉุกเฉิน และแผนเผชิญเหตุ

(๒.๒) แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทบทวนปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวการณ์สาธารณภัย ที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ ปี

(๒.๓) สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัด/อำเภอ และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒.๔) พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความรู้ มีทักษะและองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานตามหลักสากล

(๓) **การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ**

เป็นการจัดทำกรอบทิศทางในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ การเตรียมความพร้อมทรัพยากรของหน่วยงานในระดับอำเภอ เพื่อการ

จัดการสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน โดยเน้นการสนับสนุนและประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ภายใต้การบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน และชุมชน

(๔) แผนการบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP)

แผนการบริหารความต่อเนื่อง เป็นแผนปฏิบัติงานในสภาวะวิกฤติฉุกเฉินในสถานการณ์เมื่อเกิดภัยต่างๆ เช่น ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือการมุ่งร้ายต่อองค์กร ฯลฯ ซึ่งจากสภาวะวิกฤติหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรต้องหยุดชะงักการดำเนินงานหรือไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ จึงต้องจัดทำแผนการบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) ขึ้น เพื่อเป็นแผนรองรับการดำเนินการกิจของหน่วยงานหรือองค์กรในช่วงสภาวะวิกฤติหรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับในช่วงภาวะปกติ หากหน่วยงาน หรือองค์กรไม่จัดทำแผนการบริหารความต่อเนื่องรองรับไว้ตั้งแต่ในภาวะปกติอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานหรือองค์กรในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การให้บริการ สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น การจัดทำแผนการบริหารความต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สามารถรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินและให้บริการได้เมื่อเกิดภัยขึ้นวิกฤติ ซึ่งแผนดังกล่าวได้กำหนดสถานที่ปฏิบัติงานสำรองและขั้นตอนการปฏิบัติงานฉุกเฉินในการอพยพเคลื่อนย้ายทรัพยากรที่จำเป็นและเหมาะสมต่อการดำเนินงานและให้บริการตามปกติตามระดับการให้บริการที่กำหนดไว้ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงานหรือองค์กรได้

(๕) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับอำเภอ

เป็นเครื่องมือและกิจกรรมในการสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือ ทำให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่างในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับอำเภอ แผนปฏิบัติการฉุกเฉิน และแผนเผชิญเหตุให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึงการฝึก การซักซ้อม และการฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ในทุกระดับ โดยกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจะมีการประสานและสั่งการ อำนาจการให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการอย่างสม่ำเสมอ

(๖) การเตรียมการในการบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

อำเภอมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

(๖.๑) พัฒนาระบบและสร้างมาตรฐานในการจัดการสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เช่น การสนับสนุน และส่งเสริมให้ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดหาและจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้พร้อมใช้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นต้น เพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณสุข

(๖.๒) จัดระบบการบัญชาการเหตุการณ์ จัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน ระบบการควบคุม การสั่งการในพื้นที่อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ตามกรอบแนวทางการปฏิบัติของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความเชื่อมโยงกับระบบการบัญชาการเหตุการณ์ของผู้อำนาจการจังหวัด

(๖.๓) จัดระบบการจัดการทรัพยากร และแบ่งมอบภารกิจความรับผิดชอบงานด้านสาธารณสุขให้หน่วยงานในพื้นที่ เพื่อเผชิญเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๖.๔) กำหนดการดำเนินการบรรเทาทุกข์และการปฏิบัติงานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตประจำวันระหว่างเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(๖.๕) จัดระบบการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการแถลงตอบโต้ข่าวสารในภาวะฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ และมีระบบการตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงให้ถูกต้อง

(๗) การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

อำเภอมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

(๗.๑) สำรวจและประเมินความเสียหายภายหลังเกิดภัยทุกด้านอย่างละเอียด ทั้งด้านสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ จนถึงระดับชุมชน/ครัวเรือน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือและการจัดทำฐานข้อมูลความเสียหาย รวมทั้งวางแผนกำหนดแนวทางในการฟื้นฟูให้เหมาะสม

(๗.๒) สนับสนุนให้ชุมชนมีการวางแผนและพัฒนาศักยภาพในการฟื้นฟูความเสียหายที่ได้รับจากสาธารณภัยให้เชื่อมโยงกับแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหายั่งยืน

(๗.๓) ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชน การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านแหล่งน้ำ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๗.๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงสภาพพื้นที่ประสบภัย ระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) รวมทั้งการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

(๘) การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

อำเภอมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

(๘.๑) พัฒนาแนวทางการปฏิบัติ การประสาน ทั้ง “การรับ” และ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ให้มีเอกภาพและได้มาตรฐานตามหลักสากล

(๘.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีมาตรฐานตามหลักสากล

(๘.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมให้เป็นมาตรฐานสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ระเบียบ กฎหมาย และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

๓.๒ การเฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์

๓.๒.๑ จัดชุดเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ ทำหน้าที่เฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นตลอด ๒๔ ชั่วโมง พร้อมทั้งประสานการปฏิบัติกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดสาธารณภัย

๓.๒.๒ จัดทีมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชนได้รับทราบ ป้องกันความตื่นตระหนกและความสับสนในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

๓.๒.๓ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ จากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัย

๓.๒.๔ รายงานสถานการณ์ภัยและผลการปฏิบัติให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อประสานและสนับสนุนการปฏิบัติร่วมกัน

๓.๓ แจ้งเตือนภัย

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอมีกระบวนการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

๓.๓.๑ การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าก่อนเกิดสาธารณภัยไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ชั่วโมง

๓.๓.๒ การแจ้งเตือนภัย

(๑) เมื่อมีการยืนยันข้อมูลว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยขึ้นและประชาชนในพื้นที่อาจได้รับผลกระทบให้แจ้งแนวทางปฏิบัติให้กับส่วนราชการและประชาชนในพื้นที่ทราบ โดยให้มีการแจ้งเตือนภัยไม่ต่ำกว่า ๗๒ ชั่วโมงก่อนเกิดภัย และให้มีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

(๑.๑) คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย

(๑.๒) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและระยะเวลาหรือความยาวนานของภัย

(๑.๓) แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน ในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ให้นำแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับเหนือขึ้นไปมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วย

(๒) วิธีการแจ้งเตือนภัย

(๒.๑) **แจ้งเตือนผ่านหน่วยงาน** โดยใช้กลไกระบบการบริหารราชการแจ้งเตือนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึง การปกครองท้องที่ ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน หน่วยช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยผ่านหน่วยงานระดับต่างๆ ไปสู่ระดับพื้นที่ ให้กับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ และประชาชนทั่วไป

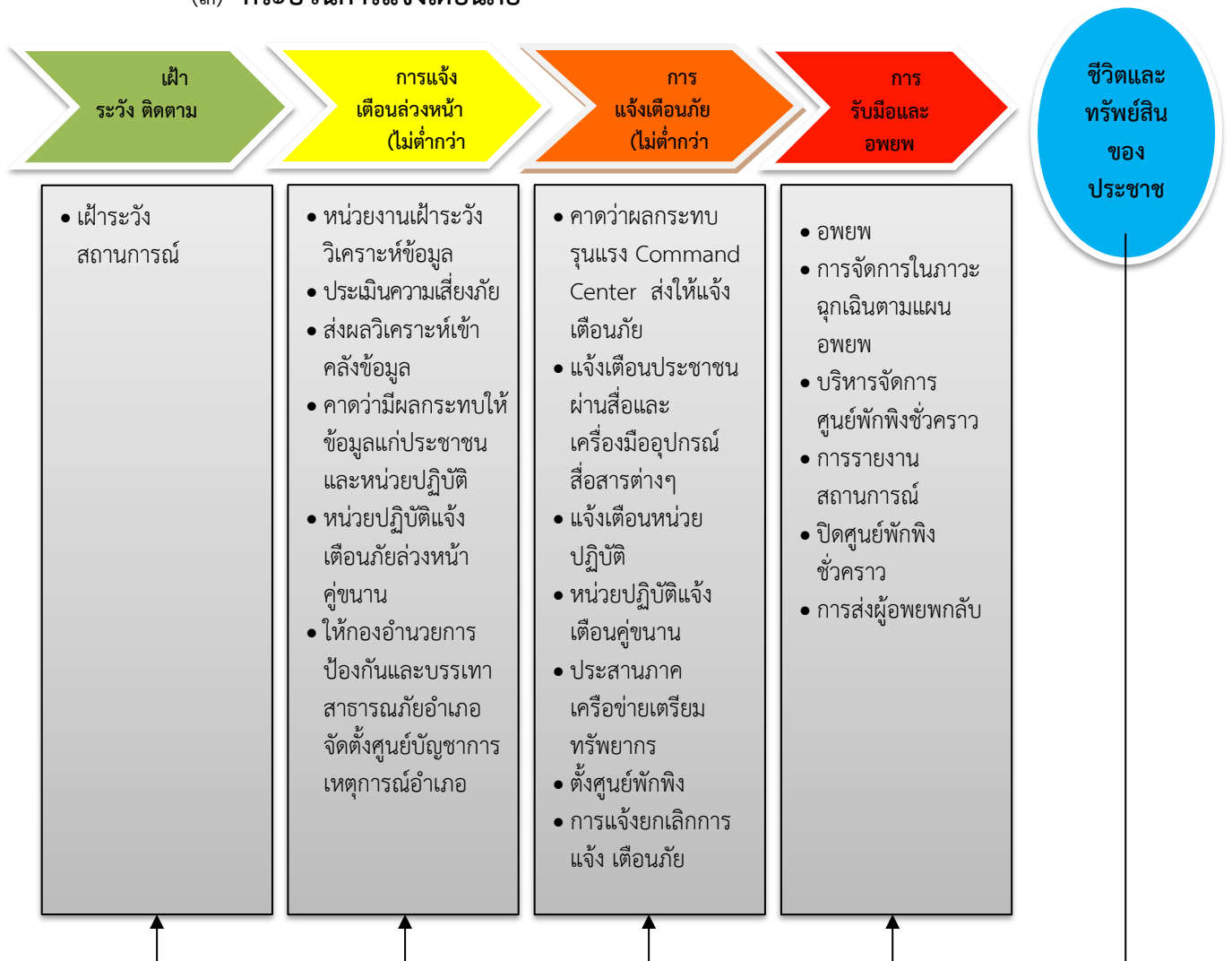
(๒.๒) **แจ้งเตือนประชาชนโดยตรง** โดยผ่านทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุชุมชน วิทยุสมัครเล่น โทรสาร โทรศัพท์มือถือ หอกระจายข่าว หอเตือนภัย เสียงตามสาย ไซเรนเตือนภัยแบบมือหมุน โทรโข่ง นกหวีด หรือสัญญาณเสียงที่กำหนดใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยประจำหมู่บ้านหรือตำบล หรือแอปพลิเคชันไลน์ (Line)

(๒) **ระดับและความหมายของสีในการแจ้งเตือนภัย** หากมีการแจ้งเตือนภัยให้ท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันกำหนดสัญลักษณ์ในการแจ้งเตือนภัย โดยใช้สีเป็นองค์ประกอบในการแจ้งเตือนภัย เช่น ท้องถิ่น ชุมชน ตกลงร่วมกันใช้สีของธงเป็นสัญลักษณ์ในการแจ้งเตือนภัยในพื้นที่ เป็นต้น ตามระดับและความหมายของสีในการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

- **สีแดง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัยและปฏิบัติตามข้อสั่งการ
- **สีส้ม** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
- **สีเหลือง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
- **สีน้ำเงิน** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิดทุกๆ ๒๔ ชั่วโมง
- **สีเขียว** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

(๓) **กระบวนการแจ้งเตือนภัย**

แผนภาพที่ ๓-๑ : กระบวนการแจ้งเตือนภัยระดับอำเภอ

(๓.๑) การเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์

เป็นการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่อาจจะส่งผลให้เกิดสาธารณภัย และทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยมีส่วนราชการและหน่วยงานเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง

(๓.๒) การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการแจ้งเตือนล่วงหน้าก่อนเกิดสาธารณภัยไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ชั่วโมง และให้อำเภอประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการและภาคเอกชนในพื้นที่ให้เตรียมพร้อมรับสถานการณ์และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อแจ้งเตือนให้ประชาชนเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ โดยให้กำหนดแนวทางปฏิบัติและขอแนะนำแก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกครั้ง

(๓.๓) การแจ้งเตือนภัย

เป็นการยืนยันข้อมูลว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ ๖๐ และเป็นการแจ้งแนวทางปฏิบัติให้ทราบ เพื่อให้เตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยให้มีการแจ้งเตือนภัยไม่ต่ำกว่า ๗๒ ชั่วโมงก่อนเกิดภัย และมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย

(๓.๔) การรับมือและการอพยพ

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติหรือเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัย กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ที่จะพิจารณาและกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดไว้แล้ว พร้อมทั้งให้รายงานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทราบทันที และให้ประสานส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชนในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนเตรียมการอพยพในกรณีจำเป็น โดยจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และกองกำลังทหารในพื้นที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร ยานพาหนะ เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (กรณี กอปก.จ.จัดตั้งศูนย์บัญชาการจังหวัดแล้ว)

บทที่ ๔ การปฏิบัติขณะเกิดภัย

๔.๑ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขนาดเล็ก (ความรุนแรงภัย ระดับ ๑) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ...(ระบุชื่ออำเภอ).....ขึ้น พร้อมทั้งให้จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ และดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ โดยมีผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้ควบคุม และสั่งการ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากร เพื่อจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น และเป็นศูนย์บัญชาการ สั่งการ อำนาจการประสาน การปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศล ในการควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว มีมาตรฐานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีเอกภาพในการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีลักษณะความยืดหยุ่นภายในระบบการจัดการเหตุฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๑ โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.) แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ๑ คณะที่ปรึกษา
๑ ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม และ ๑ ศูนย์ประสานการปฏิบัติ ตามแผนภาพที่ ๔-๑

แผนภาพที่ ๔-๑ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ภัย โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

๔.๑.๒ บทบาทหน้าที่โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

(๑) **ที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ** ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ฯลฯ

มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ผู้อำนวยการ เห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนของคณะที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญในระดับอำเภอให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรต่อสถานการณ์ในการจัดการสาธารณภัย

(๒) **ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม** มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่างๆ เพื่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการทางจิตวิทยามวลชน

หน่วยงานหลัก ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจและโครงสร้างภายในศูนย์ข้อมูลฯ

(๓) **ศูนย์ประสานการปฏิบัติ** มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านกฎหมาย ธุรกิจและกำลังพล

(๔) **ส่วนปฏิบัติการ** มีหน้าที่ปฏิบัติการลดอันตรายที่เกิดขึ้นโดยเร็ว โดยรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน เข้าควบคุมสถานการณ์ พื้นฟูสู่สภาวะปกติ ดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข คมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย ประสานทรัพยากรและทางทหาร

หน่วยงานหลัก ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนปฏิบัติการ ตลอดจนการอำนวยความสะดวก การประสานการปฏิบัติภายในส่วน

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์ เพื่อร่วมปฏิบัติการภารกิจในส่วนปฏิบัติการตามแผนภาพที่ ๔-๑

(๕) **ส่วนอำนาจการ** มีหน้าที่ติดตามสถานการณ์ วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย รวบรวมประสานข้อมูล และประเมินความต้องการและความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงจัดเตรียมเอกสาร และวางแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการเป็นฐานดำเนินการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

หน่วยงานหลัก ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนอำนาจการ ตลอดจนการอำนวยความสะดวก การประสานการปฏิบัติภายในส่วน

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์ เพื่อร่วมปฏิบัติการภารกิจในส่วนอำนาจการตามแผนภาพที่ ๔-๑)

(๖) ส่วนสนับสนุน มีหน้าที่ดังนี้

(๖.๑) **ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านที่จำเป็น** เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การพลังงาน การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การสาธารณูปโภค การโยธาธิการและซ่อมบำรุง การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน

(๖.๒) ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค

หน่วยงานหลัก ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตน์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนสนับสนุน ตลอดจนการอำนวยความสะดวก การประสานการ ปฏิบัติภายในส่วน

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตน์ เพื่อร่วมปฏิบัติภารกิจในส่วน สนับสนุนตามแผนภาพที่ ๔-๑

๔.๒ การประกาศสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉิน

๔.๒.๑ การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย

เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ให้ยุติโดยเร็ว แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้ออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยขนาดเล็ก (เขตพื้นที่ อปท.และอำเภอ) และพื้นที่ประสบสาธารณภัยขนาดกลาง (เขตพื้นที่จังหวัด) ดังนั้น เมื่อผู้อำนวยการ จังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้อำเภอปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ให้นายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

(๒) ให้ผู้อำนวยการอำเภอ มีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) เมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นแห่ง พื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่โดยเร็วเป็นลำดับแรก ในกรณีที่ผู้อำนวยการ ท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัด เพื่อสั่งการ โดยเร็วต่อไป ทั้งนี้ ผู้อำนวยการอำเภอจะเป็นผู้รับรายงานสถานการณ์จากผู้อำนวยการท้องถิ่นและรายงานให้ ผู้อำนวยการจังหวัดทราบอย่างต่อเนื่อง

(๔) ในกรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่น หลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยโดยเร็วไปพลางก่อนแล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(๕) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ ของผู้อำนวยการท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น ที่จะ สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(๖) ให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ในพื้นที่อำเภอให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยโดยเร็ว และให้นำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุ ที่มีอยู่ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

(๗) ให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ในพื้นที่พิจารณา ระเบียบงบประมาณและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยมุ่งประโยชน์ความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นลำดับแรกๆ

(๘) หากเหตุการณ์สาธารณภัยนั้นเกินขีดความสามารถและศักยภาพของท้องถิ่นนั้นๆ จะรับมือกับสาธารณภัยนั้น ๆ ได้ และผู้อำนวยการท้องถิ่นร้องขอรับการสนับสนุน ให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอเพื่อส่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตพื้นที่อำเภอให้การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ประสบสาธารณภัย เพื่อป้องกัน บรรเทา และลดผลกระทบจากสาธารณภัยให้ยุติโดยเร็ว

(๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวให้อำเภอรายงานสถานการณ์ และการให้ความช่วยเหลือให้ผู้อำเภอจังหวัดทราบเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ แนวทางการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยของจังหวัด ตามภาคผนวก ๘

๔.๒.๒ การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ดำเนินการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อวางหลักเกณฑ์สำหรับส่วนราชการในการดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสมเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่หนึ่งท้องที่ใด โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด และให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ” (ก.ช.ภ.อ.) ประกอบด้วย

- นายอำเภอ เป็นประธานกรรมการ
- หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทนไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ
- ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน เป็นกรรมการ
- ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หนึ่งคน เป็นกรรมการ
- ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหนึ่งคน เป็นกรรมการ
- ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ดังนั้น เมื่อมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้อำเภอดำเนินการ ดังนี้

(๑) สืบหาความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในอำเภอ แล้วแต่กรณี และความ ต้องการรับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติ โดยจัดทำบัญชีเป็นประเภทไว้

(๒) ตรวจสอบและกลั่นกรองการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในด้านต่าง ๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด

(๓) พิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

(๔) ประสานงานและร่วมดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกับ ก.ช.ภ.อ. อื่น ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในหลายอำเภอ

(๕) รายงานผลการสำรวจตาม (๑) และการแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ ก.ช.ภ.จ. ทราบหรือเพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่อไป

(๖) แต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามที่ ก.ช.ภ.อ. มอบหมาย แล้วแต่กรณี

เมื่อได้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยตามข้อ ๔.๒.๑ แล้ว หากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้นเป็นภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และแก้ไขเพิ่มเติม และมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

กรณีฉุกเฉินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัย ก็ให้ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดต่อไป

๔.๓ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

๔.๓.๑ หลักการปฏิบัติ

(๑) การรายงานตัวและทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้เจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานและอาสาสมัครต่างๆ ที่มาร่วมปฏิบัติงานเข้ารายงานตัวที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอในพื้นที่ที่เกิดภัยก่อนรับมอบภารกิจและพื้นที่รับผิดชอบ ไปปฏิบัติ

(๒) การเข้าควบคุมสถานการณ์ คำนึงถึงหลักการ ดังนี้

(๒.๑) การปฏิบัติการณ์ระยะ ๒๔ ชั่วโมงแรก เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ น้ำดื่ม อาหารปรุงสำเร็จ เสื้อผ้า ฯลฯ

(๒.๒) การปฏิบัติการณ์ระยะ ๒๔-๔๘ ชั่วโมง (๑-๒ วัน) เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต และทรัพย์สินเสียหาย จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว การรักษาพยาบาล การจัดการศพ อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องครัว

(๒.๓) การปฏิบัติการณ์ระยะ ๔๘-๗๒ ชั่วโมง (๒-๓ วัน) เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต การสืบหาญาติ การรักษาพยาบาล การจัดการศพ การสงเคราะห์เบื้องต้น เงินชดเชย การค้นหาทรัพย์สินและข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ ฯลฯ

(๒.๔) การปฏิบัติการณ์ค้นหาหลังระยะ ๗๒ ชั่วโมงขึ้นไป (หลัง ๓ วัน ขึ้นไป) ให้พิจารณาสนับสนุนการปฏิบัติการณ์หาระยะ ๑-๓ วันแรก โดยเน้นการช่วยเหลือชีวิตคนก่อน ตามด้วยทรัพย์สิน พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนกำลังพลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

๔.๓.๒ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ แห่ง

ลำดับที่	การปฏิบัติ	หน่วยรับผิดชอบหลัก
๑	จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ตามข้อ ๔.๑)	ที่ทำการปกครองอำเภอ
๒	รับแจ้งเหตุสถานการณ์และรายงานผู้อำนวยการอำเภอทราบ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓	ประสานแนวทางการปฏิบัติร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกิดภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔	จัดชุดเคลื่อนที่เร็วเข้าสำรวจพื้นที่และประเมินสถานการณ์ เพื่อวางแผนรับมือกับสถานการณ์ภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕	บริหารจัดการข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉินอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นระบบ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่
๖	แจ้งเตือนประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงสถานการณ์ภัย เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและความตื่นตระหนกของประชาชน	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ลำดับที่	การปฏิบัติ	หน่วยรับผิดชอบหลัก
๗	อพยพผู้ประสบภัย กรณีเมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ และมีผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะเกิดอันตราย โดยอพยพเฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งรายงานผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ ตามลำดับ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๘	สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและจัดส่งปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำดื่ม และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ไปยังพื้นที่ประสบภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๙	- จัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว (กรณีที่มีการอพยพ) - สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวรายละเอียดตามข้อ ๔.๙	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๐	ติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง พร้อมสรุปสถานการณ์และรายงานให้ผู้อำนวยการจังหวัดทราบเป็นระยะๆ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๑	กำหนดพื้นที่เตรียมปฏิบัติการ (Staging Area) ซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมปฏิบัติการจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่จัดเก็บและพักรอชั่วคราวของทรัพยากร (วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ) ที่ได้มาและพร้อมใช้ เพื่อรอการส่งใช้ทรัพยากร	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๒	ระดมทรัพยากรเข้าพื้นที่เตรียมปฏิบัติการ (Staging Area) พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ ให้พร้อมใช้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อรอการส่งใช้เข้าสนับสนุนการปฏิบัติการในพื้นที่ประสบภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๓	กำหนดและแบ่งโซนพื้นที่ในการสนับสนุนการเผชิญเหตุ ออกเป็น ๕ โซนประกอบด้วย โซนที่ ๑ ได้แก่ ตำบล ปทุมรัตน์ โซนที่ ๒ ได้แก่ ตำบล นานวล โซนที่ ๓ ได้แก่ ตำบล แสนสุข โซนที่ ๔ ได้แก่ ตำบล โคกสว่าง โซนที่ ๕ ได้แก่ ตำบล โพธิ์ใหญ่ หมายเหตุ : สามารถปรับโซนพื้นที่ได้ตามสถานการณ์และขนาดของพื้นที่	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๔	ประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดภัย เพื่อประสานติดตาม และสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๕	- ปกป้องสถานที่สำคัญ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน วัด เขตพระราชฐาน แหล่งโบราณสถาน (ถ้ำมี) เป็นต้น - ปกป้องระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบประปา เป็นต้น	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่

ลำดับที่	การปฏิบัติ	หน่วยรับผิดชอบหลัก
		กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๖	ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อรับทราบข้อมูลความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น และวางแผนสนับสนุนการเผชิญเหตุ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอรับการสนับสนุน ทั้งด้านกำลังพล น้ำ อาหารปัจจัยสี่ที่จำเป็น การรักษาพยาบาล และเตรียมสถานพยาบาลสำรองให้เพียงพอ โดยการสนธิกำลังทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนเข้าสนับสนุนปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเร็ว	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๗	ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตรวจสอบเส้นทางคมนาคมที่ได้รับ ความเสียหายจากสาธารณภัย พร้อมทั้งติดป้ายเตือน หรือวางแผนปิดกั้นช่องทางจราจรให้ประชาชนผู้ใช้เส้นทางได้ทราบ และให้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจหรืออาสาสมัคร อำนวยความสะดวกป้องกันกาเกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อน	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๘	การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในช่วงขณะเกิดภัย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยในเบื้องต้น เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการช่วยเหลือเช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล เป็นต้น	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๙	จัดตั้งศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Joint Information Center : JIC) ณ พื้นที่ที่เกิดเหตุ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ของศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม เพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน กิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน และเป็นศูนย์ที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ สามารถเข้าถึงข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงเป็นศูนย์กลางของการติดต่อสำหรับสื่อข่าวสารทุกประเภทที่ได้รับการกลั่นกรอง และรับรองข้อมูล เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารให้เกิดความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นปัจจุบัน และต่อเนื่อง โดยให้เจ้าหน้าที่ข้อมูลข่าวสารสาธารณะเข้ามาอยู่รวมกัน ใน ศูนย์ประสานข้อมูลร่วม	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒๐	- กรณีมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก จัดให้มีการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่การปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหรือ ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - กำหนดให้มีสถานที่รองรับศพ เก็บรักษาศพ (วัดและตู้แช่ศพ) และการเคลื่อนย้ายศพ หรือนำศพไปตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒๑	เมื่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ยุติแล้ว ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นรายงานสถานการณ์สาธารณภัยให้ผู้อำนวยการอำเภอทราบ และเมื่อมีการประกาศหรือยืนยันสถานการณ์สาธารณภัยในพื้นที่ยุติลงแล้ว ให้ดำเนินการอพยพประชาชนกลับที่ตั้งอย่างปลอดภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๓.๓ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า ๑ แห่ง (สาธารณภัยมีความรุนแรงและขยายเป็นวงกว้าง)

ลำดับที่	การปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑	ประเมินสถานการณ์สาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง หากภัยนั้น ๆ มีโอกาสขยายเป็นวงกว้าง และหรือเกิดภัยซ้ำซ้อนให้ผู้อำนวยการอำเภอสั่งการให้	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่

ลำดับที่	การปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ข้างเคียงเข้าสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่เกิดภัย	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒	ประเมินภัย และประเมินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ทั้งด้านความพร้อมของกำลังพล ทรัพยากร (วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ) ในการรับมือกับสถานการณ์ภัย หากเกิดขีดความสามารถที่จะรับมือกับสถานการณ์ภัยให้ยุติโดยเร็ว ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด หรือ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (กรณีจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดในช่วงขณะเกิดภัยแล้ว) เพื่อเข้าระงับเหตุสาธารณภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓	เกินขีดความสามารถและศักยภาพทรัพยากรในระดับอำเภอจะรับมือกับสถานการณ์ภัยให้ยุติได้โดยเร็ว ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดให้เข้าสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่โดยเร็ว	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน

การเตรียมความพร้อมด้านระบบ และเครื่องมือสื่อสาร อำเภอปทุมรัตต์ มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตต์ เป็นผู้กำกับดูแลและใช้งานความถี่วิทยุ ๑๕๒.๖๕๐ เพื่อใช้เป็นความถี่วิทยุกลาง สำหรับติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน สำหรับการประสานงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนกิจการอื่นๆ ในภาวะปกติ และในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดให้สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตต์ เป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลการใช้งานภายในอำเภอ

๔.๔.๑ การปฏิบัติงานด้านการสื่อสารกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

(๑) จัดตั้งศูนย์สื่อสารและจัดให้มีระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารอื่นๆ ที่จำเป็นให้ใช้งานได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ให้สามารถเชื่อมโยงระบบสื่อสารดังกล่าวกับหน่วยงานอื่นได้ปกติ โดยเร็วทั่วถึงทุกพื้นที่

(๒) ใช้โครงข่ายสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรสาร และวิทยุสื่อสารเป็นหน่วยงานหลัก

หน่วยงานหลัก ที่วางระบบสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตต์

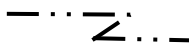
โทรศัพท์ ๐-๔๓๕๘๗-๑๑๔

๔.๔.๒ หมายเลขโทรศัพท์ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์
๑	ที่ทำการปกครองอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๑๔
๒	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๓๕๓
๓	สำนักงานสรรพากรอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๖๙
๔	สำนักงานสัสดีอำเภอปทุมรัตน์	๐๘-๘๕๓๖-๑๙๖๔
๕	สำนักงานที่ดินอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๒๓
๖	สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๖๖
๗	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๕๐
๘	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๗๖
๙	วัฒนธรรมอำเภอปทุมรัตน์	๐๘-๖๘๕๐-๗๑๔๕
๑๐	ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๒๔
๑๑	โรงพยาบาลปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๗๓
๑๒	สำนักงานไฟฟ้า	๐-๔๓๕๘-๗๐๗๕
๑๓	ท้องถิ่นอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๓๕๒
๑๔	สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๑๓
๑๕	สถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว	๐-๔๓๖๑-๑๒๔๔
๑๖	สถานีตำรวจภูธรตุ้มใหญ่	๐-๔๓๕๔-๖๖๒๖
๑๗	โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม	๐-๔๓๕๘-๗๐๗๒
๑๘	โรงเรียนเมืองปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๒๕
๑๙	โรงเรียนโพนสูงประชาสรรค์	๐-๔๓๖๑-๑๐๓๖
๒๐	ไปรษณีย์โทรเลขอำเภอปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๑๓
๒๑	สำนักงานประสานภูมิภาคประจำอำเภอปทุมรัตน์	๐๘-๖๘๕๐-๗๑๔๕
๒๒	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๐๕๒
๒๓	ธนาคารออมสิน สาขาปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๖๑๘
๒๔	โครงการส่งเสริมศิลปาชีพอำเภอปทุมรัตน์	๐๘-๙๒๘๕-๑๑๒๓
๒๕	กำนันตำบลบัวแดง	๐๘-๙๒๗๗-๐๖๘๒
๒๖	กำนันตำบลดอกกล้า	๐๘-๑๒๖๐-๘๙๔๔
๒๗	กำนันตำบลหนองแคน	๐๘-๖๗๙๕-๗๖๕๓
๒๘	กำนันตำบลโพนสูง	๐๙-๓๐๕๔-๔๐๘๘
๒๙	กำนันตำบลโนนสวรรค์	๐๘-๔๕๑๒-๔๔๒๓
๓๐	กำนันตำบลสระบัว	๐๘-๗๙๓๙-๖๐๙๗
๓๑	กำนันตำบลโนนสง่า	๐๘-๙๙๓๗-๗๓๔๑
๓๒	กำนันตำบลชีเหล็ก	๐๘-๙๘๔๑-๒๔๖๒

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์
๓๓	เทศบาลตำบลปทุมรัตน์	๐-๔๓๕๘-๗๑๒๒
๓๔	องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง	๐-๔๓๕๘-๗๔๕๘
๓๕	องค์การบริหารส่วนตำบลดอกหญ้า	๐-๔๓๖๑-๒๐๒๒
๓๖	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน	๐-๔๓๖๗-๑๔๐๑
๓๗	เทศบาลตำบลโพธิ์สูง	๐-๔๓๖๗-๑๒๐๑
๓๘	เทศบาลตำบลโนนสวรรค์	๐-๔๓๖๑-๑๐๕๗
๓๙	องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว	๐-๔๓๖๖-๔๒๔๐
๔๐	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า	๐-๔๓๕๘-๗๓๗๘
๔๑	องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก	๐-๔๓๖๗-๑๐๐๔

กองอำนวยการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย
ตำบลปทุมรัตต์
โทร

แผนภาพที่ ๔-๑ : ผังสื่อสารในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปทุมรัตต์

๔.๕ การประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉิน

๔.๕.๑ กระจายข่าวสารที่คาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัยให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับรู้และเข้าใจสถานการณ์โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่กำหนดไว้ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว ฯลฯ หรือวิธีการอื่น เพื่อให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้องให้ระมัดระวังอันตรายและลดความตื่นตระหนก

๔.๕.๒ สรุปลสถานการณ์ภัยผ่านสื่อต่างๆ ให้หน่วยงานทุกภาคส่วน สื่อมวลชนและประชาชนได้รับทราบสถานการณ์ภัยเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดความสับสนและตื่นตระหนกจนกว่าสถานการณ์ภัยจะคลี่คลาย

๔.๖ การอพยพ

เมื่อได้รับแจ้งเตือนภัยให้อพยพประชาชนและสัตว์เลี้ยง ตามความจำเป็นของสถานการณ์ภัยให้อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการอพยพ ภายใต้การสั่งการของผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่นและเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ หรือแล้วแต่กรณี โดยการประสานการปฏิบัติร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ดำเนินการอพยพตามแผนอพยพ และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญในช่วงระหว่างการอพยพและปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

๔.๖.๑ จัดสถานที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยแก่ผู้ประสบภัยที่บ้านเรือนเสียหายอย่างเร่งด่วนเพื่อเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นลำดับแรก จัดระเบียบสถานที่พักพิง

๔.๖.๒ จัดกลุ่มผู้อพยพ โดยจัดแบ่งประเภทของบุคคลตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษในช่วงระหว่างอพยพ เช่น ผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก และสตรีมีครรภ์ตามลำดับ ควรได้รับการพิจารณาให้อพยพไปก่อน กรณีเด็ก บิดา และมารดา ควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว และควรอพยพเป็นกลุ่มชุมชนที่ต้องเคลื่อนย้าย เพื่อป้องกันความแออัด

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข

๔.๗ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (ระบุชื่อ อำเภอ) ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัย เพื่อประเมินและวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือ ด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล เป็นต้น โดยมีแนวทางการประเมิน ดังนี้

๔.๗.๑ การประเมินแบบรวดเร็ว (rapid assessment) ดำเนินการทันทีภายหลังมีเหตุการณ์สาธารณภัยเกิดขึ้น โดยมากภายในสัปดาห์แรกของการเกิดภัย เป็นการประเมินแบบคร่าวๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการสิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเกิดภัย และทรัพยากรที่จำเป็นต่างๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม ลำดับความสำคัญก่อน-หลัง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้ทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน

๔.๗.๒ การประเมินแบบละเอียด (detailed assessment) ให้ดำเนินการทันทีเมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรืออย่างน้อยภายใน ๒ สัปดาห์หลังจากเกิดสาธารณภัย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย เป็นการระบุมูลค่าความเสียหายทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประเมินการดำเนินการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลือและความต่อเนื่อง ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการในแต่ละด้าน

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบตามหลักมาตรฐาน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สตรีมีครรภ์ และผู้พิการ เพื่อประกอบการพิจารณา

/ทั้งนี้ ตัวอย่าง...

ทั้งนี้ ตัวอย่างแนวทางการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA) ตามภาคผนวก ๓ แบบประเมินภัยพิบัติขั้นต้น ระยะที่ ๑ (Initial Disaster Assessment Form)

๔.๘ การรับบริจาค

เมื่อเกิดสาธารณภัยและมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาค เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

๔.๘.๑ จัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย และกำหนดสถานที่เก็บรักษาสิ่งของบริจาค

๔.๘.๒ ให้อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือร่วมกันในการกำหนดระเบียบการเก็บรักษาเงินบริจาคและสิ่งของบริจาค รวมถึงสถานที่เก็บรักษาสิ่งของบริจาค และวิธีการแจกจ่ายเงินและสิ่งของบริจาค เพื่อให้เกิดเอกภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้ประสบภัยอย่างทันเหตุการณ์และเสมอภาค

๔.๘.๓ จัดทำบัญชีการรับ - จ่าย สิ่งของรับบริจาคไว้เป็นหลักฐาน เพื่อควบคุมระบบข้อมูลในการบริหารจัดการสิ่งของบริจาคอย่างทั่วถึง เป็นธรรม

๔.๘.๓ หน่วยงานที่ได้รับสิ่งของบริจาคหรือเงินบริจาค เป็นผู้ดูแลเก็บรักษาสิ่งของและเงินบริจาค และแจ้งจำนวนให้จังหวัดทราบ

๔.๙ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อมีการอพยพและมีการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวให้หน่วยงานรับผิดชอบวางระบบการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนและจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว การดูแลรักษา และการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อส่งผู้ประสบภัยกลับภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงแหล่งงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อดูแลและช่วยเหลือผู้พักพิงที่อยู่ในศูนย์ฯ ให้ได้รับการบริการพื้นฐานด้านปัจจัยสี่ที่จำเป็น เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ฯลฯ อย่างเท่าเทียมกัน โดยดำเนินการ ดังนี้

๔.๙.๑ การจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

(๑) การวางแผนและจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อพิจารณาเลือกและวางแผนสถานที่จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างมีมาตรฐานตามหลักสากล ตามภาคผนวก ๓ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการจัดวางแผนผังของศูนย์พักพิงชั่วคราว เช่น กำหนดพื้นที่ประกอบอาหาร พื้นที่ซักล้าง พื้นที่แจกจ่ายอาหารน้ำดื่ม พื้นที่รักษาพยาบาล เป็นต้น เพื่อเคารพต่อความต้องการและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้พักพิง

(๒) การดูแลรักษาศูนย์พักพิงชั่วคราว เป็นการจัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวรวมทั้งการดูแลรักษาศูนย์ฯ เพราะการอาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราวมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้พักพิงซึ่งต้องได้รับการให้บริการและการคุ้มครองขั้นต่ำตามหลักสากล ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสิ่งสำคัญ ดังนี้

(๒.๑) การดูแลด้านความปลอดภัย คุณภาพความเป็นอยู่

(๒.๒) การจัดการด้านสวัสดิการ อาหาร สุขาภิบาล และความเป็นอยู่ให้มีความสะดวก

(๒.๓) การดูแลด้านสุขภิบาลและการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ห้องน้ำ พื้นที่ซักล้างจุดทิ้งขยะ ฯลฯ

(๒.๔) การรักษาพยาบาล และการควบคุมป้องกันโรคเป็นไปอย่างทั่วถึง

(๒.๕) การมีกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพจิตร่วมกัน เพื่อทำให้มีสุขภาพจิตดี

(๓) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งศูนย์ฯ และตลอดระยะเวลาการใช้งาน เพราะรูปแบบการปิดศูนย์มีผลกระทบอย่างมากต่ออนาคตของผู้พักพิง ในบางกรณีการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอาจมีผลมาจากสถานการณ์ที่คลี่คลายลง ส่งผลให้ผู้พักพิงสามารถเดินทางกลับบ้านของตนเพื่อรับความช่วยเหลือจากภาครัฐในการฟื้นฟูเยียวยา

๔.๙.๒ โครงสร้างการจัดการและการประสานในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

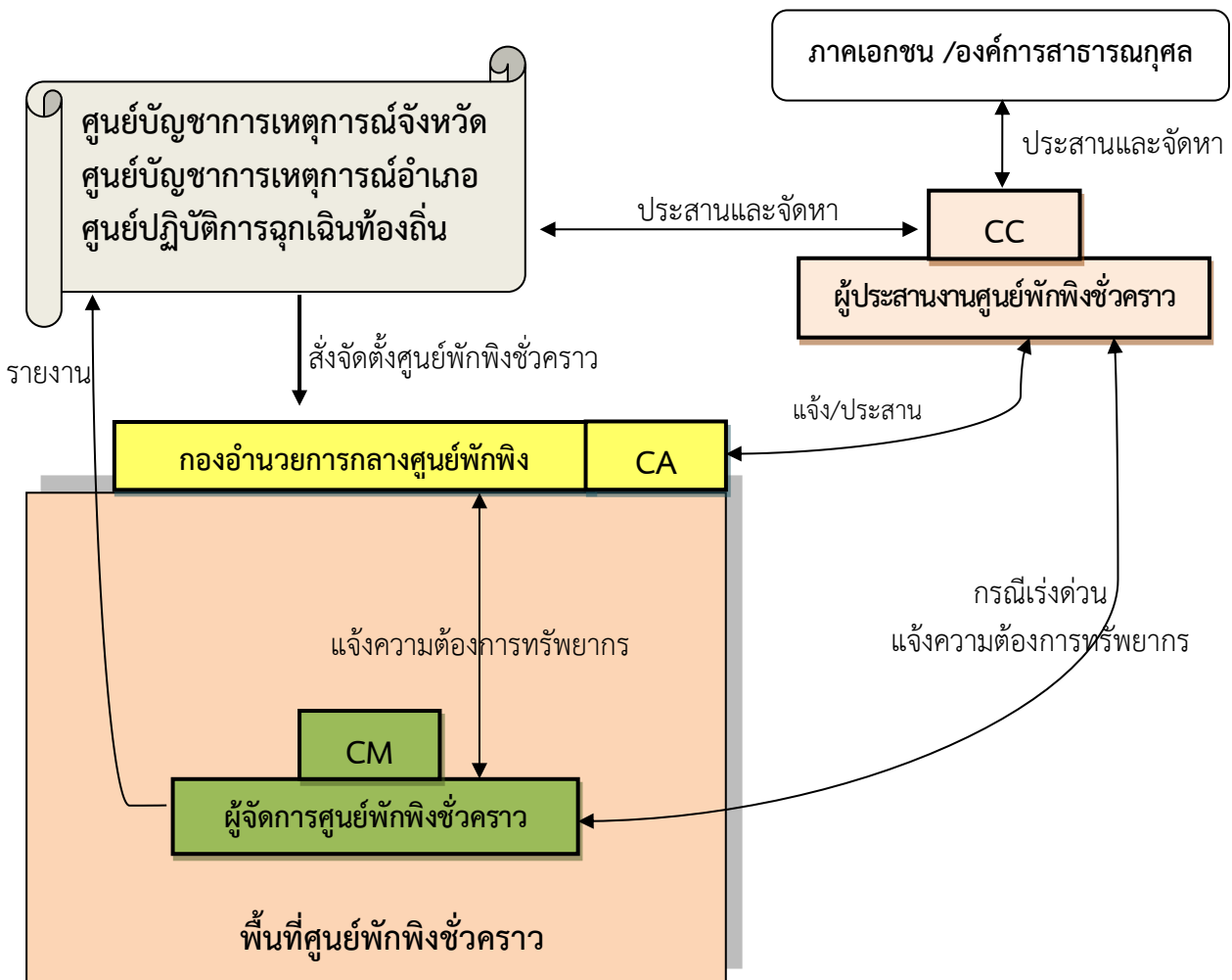
เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชุมหารือเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นระบบ โดยมีการแบ่งมอบภารกิจให้หน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งแต่งตั้งผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว คณะกรรมการ (ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ

และหน่วยงานภาคเอกชน) และคณะทำงานด้านต่างๆ (ประกอบด้วยหน่วยงานภายนอกและเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ฯ และอาจคัดเลือกจากตัวแทนของผู้พักพิงภายในศูนย์) เช่น คณะทำงาน ด้านอาหาร น้ำ สุขาภิบาล และสุขอนามัย ด้านการรักษาพยาบาล ด้านที่พักอาศัย ด้านสุขาภิบาล ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อจัดระบบเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อบริหารจัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ดังนี้

(๑) กองอำนวยการกลางศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Administrator : CA) ซึ่งโดยทั่วไปก็คือ ภาครัฐและมีอำนาจหน้าที่ในการระบุเปิดหรือปิดศูนย์ ดูแลด้านนโยบายและยุทธศาสตร์รับมือสาธารณภัย อำนวยความสะดวกเข้าสู่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ (ประกอบด้วยหน่วยงาน ภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน)

(๒) ฝ่ายประสานงานศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Coordinator : CC) อาจเป็นหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานระหว่างศูนย์พักพิงชั่วคราวทั้งหมดและหน่วยงานที่เข้าให้ความช่วยเหลือ

(๓) ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Manager : CM) เป็นได้ทั้งหน่วยงานของรัฐ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียน (โดยเฉพาะในกรณีที่ศูนย์เป็นโรงเรียน) เป็นผู้ดูแลการบริหารการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ และเป็นบทบาทที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้พักพิงโดยตรงเป็นประจำ ซึ่งดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานด้านต่างๆ (ประกอบด้วยหน่วยงานภายนอกและเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ฯ และอาจคัดเลือกจากตัวแทนของผู้พักพิงภายในศูนย์ฯ) เช่น คณะทำงานด้านน้ำ ด้านอาหาร ด้านสุขาภิบาล ด้านความปลอดภัย ฯลฯ

แผนภาพที่ ๓ : โครงสร้างการจัดการและการประสานในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

หมายเหตุ : โครงสร้างการจัดการและการประสานในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

๔.๑๐ การยกเลิกสถานการณ์ภัย

๔.๑๐.๑ เมื่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ยุติแล้ว ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นรายงานสถานการณ์สาธารณสุขภัยให้ผู้อำนวยการอำเภอทราบ เพื่อประกาศยุติสถานการณ์สาธารณสุขภัยในพื้นที่

๔.๑๐.๒ เมื่อมีข้อมูลข่าวสารยืนยันอย่างชัดเจนจากผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ ตามลำดับว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วหรือมีผู้ที่ได้รับมอบหมายประกาศยุติสถานการณ์ภัย ให้แจ้งผู้อพยพ เพื่อเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่ที่ตั้ง

๔.๑๐.๓ เมื่อยกเลิกหรือปิดศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ เพื่อความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ให้ส่งมอบภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้หน่วยงานปกติรับผิดชอบตามภารกิจของหน่วยงานต่อไป

๔.๑๐.๔ กรณีที่มีการยกเลิกสถานการณ์สาธารณสุขภัย ควรมีการยืนยันให้ชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์สาธารณสุขภัย พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่ที่ตั้งต่อไป

๔.๑๑ การอพยพกลับ

๔.๑๑.๑ การอพยพประชาชน

เมื่อประชาชนได้รับการแจ้งข่าวว่าสถานการณ์สาธารณสุขภัยได้สิ้นสุดลงแล้วให้เตรียมความพร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับ ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มอพยพต้องจัดระเบียบและจัดลำดับก่อนหลังของการอพยพอย่างเป็นระบบไปสู่พื้นที่ที่อยู่อาศัยเดิม พร้อมทั้งประสานการอพยพกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพ

๔.๑๑.๒ การอพยพส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้ตามปกติ โดยจัดให้มีการแบ่งประเภทหน่วยราชการที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า รวมทั้งจัดทำแผนอพยพส่วนราชการโดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้

(๑) สืบค้นและจัดทำบัญชีส่วนราชการไว้ล่วงหน้า และแยกประเภทความเร่งด่วนในการอพยพ โดยเน้นความจำเป็นของประชาชนเป็นลำดับแรก

(๒) กำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพ ตลอดจนพื้นที่ของแต่ละส่วนราชการให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

(๓) กำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้าโดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน

(๔) กำหนดรายการ จำนวนสิ่งของ พัสดุ และเอกสารราชการที่จำเป็นต้องขนย้าย

(๕) สืบค้นยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ

(๖) กำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพรอง

(๗) วางระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในการอพยพ การเข้าไปอยู่ในพื้นที่อพยพ ตลอดจนการอพยพกลับ

(๘) ระหว่างการอพยพให้พิจารณาจัดส่วนราชการ ณ ที่ตั้งเดิมไว้ตามความจำเป็น และที่อพยพเฉพาะส่วน เพื่อให้บริการประชาชนได้

บทที่ ๕ การปฏิบัติหลังเกิดภัย

การปฏิบัติหลังเกิดภัย เป็นการดำเนินการภายหลังที่ภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยบรรเทาลง หรือ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู ซึ่งหมายถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) โดยคำนึงถึงหลักการฟื้นฟู ดังนี้

- การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่สภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว
- ผู้ประสบภัยต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จึงจะเกิดกระบวนการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ที่จะดำเนินการ
- พิจารณาความเสี่ยงต่อการฟื้นฟูสภาพและการสร้างใหม่เสมอ เพื่อไม่ให้เกิดประมาทต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์จากการเกิดสาธารณภัยครั้งต่อไป

๕.๑ การประเมินความเสียหายและความสูญเสียหลังเกิดภัย (Damage and Loss Assessment : DALA)

๕.๑.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจประเมินความเสียหายและความต้องการเบื้องต้นของผู้ประสบภัยโดยเร็ว เพื่อให้ความช่วยเหลือ และกำหนดแนวทางการฟื้นฟูระยะสั้น เช่น การทำความสะอาดพื้นที่ประสบภัย การซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค และสิ่งสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ให้ใช้การได้โดยเร็ว

๕.๑.๒ แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจและประเมินความเสียหายของสินทรัพย์ ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยและความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ภายหลังเกิดสาธารณภัย และให้รายงานอำเภอ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการประมาณการซ่อมสร้างที่เสียหายไป และวางแผนการฟื้นฟูจากความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบทั้งในระยะกลาง และระยะยาว ให้ต่อเนื่องจากการฟื้นฟูระยะสั้น

๕.๑.๓ ในกรณีที่จะให้การช่วยเหลือ โดยใช้เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) ให้เร่งสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยเร็ว เพื่อพิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และรายงานผลการสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ต่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๕.๑.๔ อำเภอรายงานสรุปการประเมินความเสียหายและความสูญเสียหลังเกิดภัยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็ว ทั้งการรายงานในเบื้องต้นในช่วงระยะสามารถเข้าสำรวจในพื้นที่ได้ และระยะในช่วงที่สามารถเข้าสำรวจเต็มพื้นที่เมื่อภัยผ่านพ้นไปแล้ว โดยรายงานให้ต่อเนื่องจากการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ ในช่วงขณะเกิดภัย

๕.๒ การฟื้นฟู

ความสำคัญในการฟื้นฟูสภาพสาธารณภัย คือ การประเมินสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ความเสียหายทั้งชีวิตทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การสูญเสียพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่สำคัญในพื้นที่ประสบภัย ด้วยการรู้ต้นทุนของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เทียบกับสภาพปกติ ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลง ระบบสาธารณูปโภคที่ถูกทำลาย ต้องได้รับการฟื้นฟู การเยียวยา จากผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยสิ่งสำคัญ คือ ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์มนุษย์ และด้านคุณภาพชีวิต โดยการนำผลการประเมินมาใช้กำหนดเป็นกรอบแผนการฟื้นฟูทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๕.๒.๑ การฟื้นฟูระยะสั้น

เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการค้นหา การบรรเทา และการช่วยเหลือได้ยุติลง เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้ประสบภัย ธุรกิจ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในระยะเร่งด่วนหรือระยะสั้น รวมถึงการจัดมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยไม่ให้เกิดอันตรายหรือสาธารณภัยซ้ำขึ้นอีก การประเมินความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน การจัดเตรียมที่พักอาศัยชั่วคราว และการให้บริการสาธารณะ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้น เช่น การตรวจรักษา ป้องกันควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย เป็นต้น รวมถึงการฟื้นฟูด้านสภาพจิตใจและจิตสังคมของผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็นและปฏิบัติ ดังนี้

(๑.๑) รักษาพยาบาลผู้ประสบภัยตลอดจนป้องกันเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดทั้งคนและสัตว์

(๑.๒) จัดการที่อยู่อาศัยแบบถาวรและชั่วคราว พร้อมทั้งประสานความช่วยเหลือจากหน่วยช่วยเหลือต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึง

(๑.๓) เลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในระยะแรก เช่น ดูแลเด็กกำพร้า นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุที่ประสบภัย เป็นต้น

(๑.๔) กำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และดูแลฟื้นฟูสัตว์เลี้ยง

(๑.๕) กำหนดมาตรการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ประกอบการรายใหญ่

(๑.๖) สรุปรายงานความเสียหายจากสาธารณภัย การสงเคราะห์ และฟื้นฟูผู้ประสบภัยให้ผู้อำนวยการจังหวัดทราบ

(๒) ฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย เป็นการบูรณะที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ตามเดิม ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และการใช้งาน หากการบูรณะโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างหรือการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณในการฟื้นฟู ควรกำหนดแผนงานไว้ในการฟื้นฟูระยะยาวต่อไป และการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยในระยะเริ่มต้นให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๒.๑) จัดหน่วยอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนทำความสะอาดบ้านเรือน ชุมชน และสิ่งสาธารณประโยชน์ ในพื้นที่ประสบภัย และขนย้ายขยะมูลฝอย

(๒.๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกิดเหตุ ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยปรับสภาพภูมิทัศน์ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษ

(๒.๓) ดำเนินการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคมให้ครอบคลุมถึงการสาธารณสุข สุขภาพจิต และการบริการทางการแพทย์ เพื่อเสริมสร้างการบริการด้านสังคมของบุคคลและชุมชนที่ประสบภัยให้ฟื้นกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

(๒.๔) กรณีที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกิดเหตุให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานนั้นๆ ดำเนินการฟื้นฟู ซ่อมแซม และบูรณะโครงการที่ได้รับความเสียหาย เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบประปา เป็นต้น

(๒.๕) ให้อีพอนซอกปรักหักพัง และซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานและอาคารบ้านเรือนของผู้ประสบภัย เพื่อซ่อมแซมให้กลับสู่สภาวะปกติ

(๒.๖) ซ่อมแซมสถานที่ราชการ โรงเรียน สถานศึกษา วัด โบราณสถาน สถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว และสาธารณูปโภคต่างๆ ให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม

(๒.๗) การเก็บซากปรักหักพัง การตรวจสอบความแข็งแรงของอาคาร การออกแบบวางผังเมือง การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค การปรับภูมิทัศน์

๕.๒.๒ การฟื้นฟูระยะกลาง เป็นการดำเนินการต่อเนื่องในการประสานและสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัยฟื้นฟูหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้ประสบภัย โดยให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ประปา ไฟฟ้า ระบบโทรคมนาคม เป็นต้น

(๒) การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น การฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว การค้าขาย การอุตสาหกรรม เป็นต้น ฯลฯ

๕.๒.๓ การฟื้นฟูระยะยาว เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง ซึ่งอาจใช้เวลาหลายเดือนหรือหลายปีนับจากหลังเกิดสาธารณภัย โดยมุ่งเน้นการกลับสู่สภาวะปกติ หรือให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) แจกองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นให้ประชาคมของชุมชน/หมู่บ้าน หรือร่วมกันถึงแผนงานโครงการที่จะดำเนินการฟื้นฟูระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ตามความต้องการของชุมชน/หมู่บ้าน และให้จัดหางบประมาณในการฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ

(๒) วางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ ในการที่จะสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าหรือปลอดภัยกว่าเดิม

(๓) วางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพลิกฟื้นระบบเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านเกษตรกรรม) คืนสู่สภาวะที่มั่นคง และพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน และสามารถอยู่รอดในเชิงเศรษฐกิจได้

บทที่ ๖

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอไปสู่การปฏิบัติ

๖.๑ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดแนวทางขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอไปสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ พลเรือน ทหาร ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนดังกล่าว โดยให้มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

ลำดับ ที่	แนวทางการปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑	จัดให้มีการประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างน้อยทุก ๒ เดือน อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นเวทีบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ภารกิจด้านการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมพร้อม การร่วมวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒	จัดประชุมหารือแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมการทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน โดยจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นการดำเนินการ กิจกรรม เช่น ร่วมสำรวจประเมินวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภัย	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓	ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พ.ศ. ๒๕๕๘ และการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร และประชาชนในพื้นที่	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔	ประชาคมร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาอำเภอ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕	การจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๖	ฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับอำเภออย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อทดสอบแผนและฝึกทักษะความชำนาญการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๗	ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสาธารณภัย แนวทางการป้องกันและการจัดการเพื่อสร้างความตระหนักและมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชน	ที่ทำการปกครองอำเภอ อปท.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ลำดับ ที่	แนวทางการปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๒ การติดตามและประเมินผล

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ เป็นกลไกการประสานการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ โดยปฏิบัติ ดังนี้

๖.๒.๑ กำหนดกรอบการติดตามประเมินผล โดยกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ เช่น กำหนดกิจกรรมในการให้ความรู้ในสาระสำคัญของแผนแก่หน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ และกำหนดตัวชี้วัด ในแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

๖.๒.๒ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการระดมความคิดเห็น และอื่นๆ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมาย และพื้นที่จัดเก็บข้อมูลให้ชัดเจน

๖.๒.๓ ถอดบทเรียน (Lesson Learnt) จากเหตุการณ์สาธารณภัยสำคัญที่ผ่านมา เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี และข้อที่ต้องปรับปรุงในการจัดการสาธารณภัยในครั้งต่อไป

๖.๒.๔ ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

๖.๒.๕ จัดทำรายงานและสรุปผลภาพรวม และข้อเสนอแนะ

๖.๒.๖ นำเสนอรายงานให้ผู้อำนวยการอำเภอพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๖.๒.๗ นำผลการติดตามและประเมินผลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติต่อไป

๖.๓ การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ กำหนดว่า ในกรณีที่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไป หรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการ จัดทำแผนดำเนินการปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ดังนั้น ให้อำเภอดำเนินการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนหรือมีการพบข้อบกพร่องหรือมี นวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะนำมาปรับปรุงแผนให้ทันสมัยและสามารถปฏิบัติงานได้จริงให้อำเภอดำเนินการทบทวน และปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอให้เป็นปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำย่อ

คำย่อ	หน่วยงาน
กท.	: กระทรวงกลาโหม
สป.	: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ทท.	: กองทัพอากาศ
บก.ทท.	: กองบัญชาการกองทัพอากาศ
นขต.ทท.บก.	: หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพอากาศ
นทพ.	: หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
สนภ.	: สำนักงานพัฒนาภาค
นภค.	: หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
ทบ.	: กองทัพบก
นขต.ทบ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก
ทภ.	: กองทัพภาค
มทบ.	: มณฑลทหารบก
ทร.	: กองทัพเรือ
ทรภ.	: ทัพเรือภาค
ฐท.กท.	: ฐานทัพเรือกรุงเทพ
ฐท.สส.	: ฐานทัพเรือสัตหีบ
ฐท.พง.	: ฐานทัพเรือพังงา
กปช.จต.	: กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
นรช.	: หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง
ฉก.นย.ภต.	: หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินภาคใต้
ทอ.	: กองทัพอากาศ
นขต.ทอ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ
รร.การบิน	: โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ
บณ.	: กองบิน
ศบภ.กท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
ศบภ.ทบ.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก
ศบภ.ทร.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ
ศบภ.อท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ
ศบภ.บช.ทท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพอากาศ
ศบภ.สป.กท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
นร.	: สำนักนายกรัฐมนตรี
สมช.	: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ตร.	: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
มท.	: กระทรวงมหาดไทย
รมว.มท.	: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
.ปมท	: ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ผวจ.	: ผู้ว่าราชการจังหวัด
อปภ.	: อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คำย่อ	หน่วยงาน
นอ.	: นายอำเภอ
องค์กรปฏิบัติ	
กอ.รมน.	: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
กอปก.ก.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
กอปก.กทม.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
กอปก.จ.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
กอปก.ทน./ทม./ทต.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล
กอปก.เมืองพัทยา	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา
กอปก.สนช.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต
กอปก.อ.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ
กอปก.อบต.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล
บกปก.ช.	: กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
สปฉ.	: การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน
ศบก.อ.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์อำเภอ
ศบก.สนช.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร
ศบก.จ.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์จังหวัด
	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด
ศบก.(ส่วนหน้า)จ.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์กรุงเทพมหานคร
ศบก.(ส่วนหน้า)กทม.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร
ศบก.อปท.	: ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น
คณะกรรมการ	
ก.จ.ภ.ช.	: คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด
กนช.	: คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กปภ.ช.	: คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กปอ.	: คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ
กภช.	: คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
นปท.	: คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการ	
ผบ.ช.ปภ.	: ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
ผอ.กลาง	: ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)
ผอ.อกปก.	: ผู้อำนวยการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
ผอ.จว.	: ผู้อำนวยการจังหวัด
ผอ.กทม.	: ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
ผอ.อำเภอ	: ผู้อำนวยการอำเภอ
ผอ.ท้องถิ่น	: ผู้อำนวยการท้องถิ่น
ผอ.เขต	: ผู้อำนวยการเขต

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างลักษณะภัย

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

๑. ภัยจากอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อกลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนเนื่อง หรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมาความว่องไวและความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น

๒. ภัยจากวาตภัย

๒.๑ วาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อน หมายถึง ความเสียหายของอาคารบ้านเรือนต้นไม้และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมที่พัดเวียนเข้าหาศูนย์กลางของพายุดังกล่าวเกิดขึ้นตามแนวเส้นทางการเคลื่อนตัวของพายุโดยปกติจะมีความกว้าง 50-100 กิโลเมตรขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูกโดยความเสียหายจะมีมากที่สุดบริเวณใกล้แนวศูนย์กลางที่พายุเคลื่อนผ่าน

๒.๒ คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับพายุหมุนเขตร้อนที่มีความแรงลมมากกว่า 100 กิโลเมตรระดับน้ำที่สูงขึ้นจากความกดอากาศที่ลดต่ำลงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุพร้อมกับคลื่นลมแรงพัดเข้าหาฝั่ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลใกล้ศูนย์กลางของพายุโดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งที่เป็นด้านรับลมระดับความรุนแรงของความเสียหาย จะขึ้นอยู่กับความแรงลมของพายุสภาพภูมิประเทศและขนาดของชุมชน

๒.๓ พายุฤดูร้อน (Thunderstorms) หมายถึง พายุที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อน อบอ้าวติดต่อกันหลายวันและเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อนจะทำให้อากาศร้อนขึ้นที่เบาว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็วเกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนองที่มียอดเมฆสูงมาก (เมฆคิวมูโลนิมบัส) เกิดพายุฟ้าคะนองลมกระโชกแรงฟ้าผ่าและมักมีลูกเห็บตกตามมาด้วยพายุ ฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมงและครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20-30 กิโลเมตรแต่จะมีลมกระโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหายเมื่อ มีความแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

๒.๕ ลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งรูปร่างไม่แน่นอนเกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวดในเมฆฝน (ยังอยู่ในสภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่นหรือก้อนลูกเห็บที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้วจนเกิดการแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้น ๆ และกลายเป็นก้อนลูกเห็บซึ่งมักเกิดขึ้นพร้อมกับพายุฤดูร้อน

๓. ภัยจากอุทกภัย

๓.๑ ภัยจากอุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(๑) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ๆ น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

(๒) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือตื้นน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณ ที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

๓.๒ ดินถล่มหรือโคลนถล่ม (Landslide or Mud/Debris Flow) หมายถึง ปรากฏการณ์ ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลกและการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุเกิดความไม่มีเสถียรภาพอัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชันสภาพสิ่งแวดล้อมและปริมาณน้ำฝนในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิดการเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้บ้านเรือนรถยนต์สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ชำรุดหรือพังทลาย และยังอาจทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทางการเคลื่อนตัวปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

๔. ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อยหรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลาและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางรุนแรงต่อประชาชนโดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

(๑) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝนโดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ (ภาวะที่มีปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล)

(๒) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนไม่ถึงวันละ วัน ในช่วง 15 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 1 ฤดูฝนเดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

๕ .ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า องศาเซลเซียส 8 และลดลงต่อเนื่องซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

๖. **ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์** หมายถึง ภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัสหรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

๗. **ภัยจากโรคระบาดสัตว์** หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน

๘. **ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ** หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์น้ำ โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน

๙. **ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช** หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืชแมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าจะที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไขไหม รังไหม ผึ้ง รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน

๑๐. **ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน** หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟฟ้าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนส่งผลให้เกิดฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในอากาศ รวมตัวกันในสภาวะที่อากาศปิด ทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและสุขภาพของประชาชน

๑๑. **ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM๒.๕** หมายถึง เหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒ ไมครอน ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติหรือ จากกิจกรรมของมนุษย์เกิดการสะสมในบรรยากาศ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศ ทำให้ PM๒.๕ ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

๑๒. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

๑๒.๑ **ภัยจากแผ่นดินไหว** หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

๑๒.๒ **ภัยจากอาคารถล่ม** หมายถึง ภัยที่เกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน ร้าน แพร คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรงของแผ่นดิน ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและก่อให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

๑๓. ภัยจากสึนามิ หมายถึง ภัยที่เกิดจากคลื่นยักษ์ คำว่า สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ คลื่นสึนามิเฉพาะแห่ง (Local Tsunami) มักจะเกิดใกล้ ๆ ชายฝั่งและเคลื่อนเข้าถล่มชายฝั่งอย่างทันทีทันใด และประเภทที่สอง คือ คลื่นสึนามิที่เดินทางข้ามทวีป (Distance Tsunami) มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่ค่อนข้างรุนแรงและสามารถเคลื่อนตัวข้ามทวีปไปยังชายฝั่งที่อยู่ห่างไกลหลายหมื่นกิโลเมตร โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ มีหลายสาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และอุกกาบาตตกลงสู่มหาสมุทร โดยภัยจากสึนามิก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตประชาชนและสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวพื้นที่ราบชายฝั่ง

๑๔. ภัยจากคมนาคม หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากระบบการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหลของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำ รวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

๑๕. ภัยทางอากาศ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ โดยอากาศยาน อาวุธนำวิถี ขีปนาวุธหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเคลื่อนที่หรือทรงตัวบนอากาศ และการโจมตีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๑๖. ภัยจากการก่อวินาศกรรม

๑๖.๑ ภัยจากการก่อวินาศกรรม หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

๑๖.๒ ภัยจากการก่อการร้าย หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เข็ญหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

๑๖.๓ ภัยจากการก่อการร้ายสากล หมายถึง ภัยที่เกิดจากการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่วงล้ำเขตแดน หรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนให้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของชาติ

ภาคผนวก ค

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนทั่ว ๆ ไปหรือคำแนะนำที่เลือกมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเหตุฉุกเฉิน

กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว

การกำกับควบคุมพื้นที่ (Area Command) หมายถึง การกำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันหลายเหตุการณ์ และมีองค์ระบบการบัญชาการเหตุการณ์หลายองค์กรแยกกันทำหน้าที่จัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นแต่ละเหตุการณ์ หรือทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินขนาดใหญ่หรือเหตุฉุกเฉินที่กำลังลุกลามขยายตัวซึ่งมีทีมงานจัดการเหตุฉุกเฉินหลายทีมงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

การเข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยง (Risk - Informed) หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจ ความเสี่ยง โดยมีข้อมูลความเสี่ยงครบถ้วนและรอบด้าน และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เช่น การลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยง (Risk – Informed Investment) หมายถึง การสร้างความเข้าใจความเสี่ยงด้านการลงทุน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงโดยเน้นไปที่ความคุ้มค่าของการลงทุน เพราะหากไม่มีการลงทุนมูลค่าความสูญเสียและความเสียหายจะมากกว่ามูลค่าของการลงทุน

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึง การจัดระบบและบริหารจัดการทรัพยากรและความรับผิดชอบเพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินทุกรูปแบบ **การซ่อมสร้าง) Reconstruction** (หมายถึง การฟื้นฟูโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับมาสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง ความพยายามในการเตรียมการรับมือกับสาธารณภัยมุ่งเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้คนมีความสามารถในการคาดการณ์ เผชิญเหตุ และจัดการกับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ หากมีการเตรียมความพร้อมได้ดีจะทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย และเพิ่มโอกาสในการรักษาชีวิตให้ปลอดภัยจากเหตุการณ์สาธารณภัยได้มากขึ้น

การเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านทางหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยง และพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบของการใช้คำสั่ง ทางการบริหารองค์กรและทักษะ ความสามารถเชิงปฏิบัติการเพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยง ลด หรือถ่ายโอนความเป็นไปได้ในการเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบทางลบของภัย

การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบธรรมาภิบาล (Risk Governance) หมายถึง ระบบควบคุมและจัดการความเสี่ยง รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยนำผลของการประเมินดังกล่าวเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจต่อไป

การบริหารจัดการภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Management: DM) หมายถึง การใช้กลไกกระบวนการและองค์ประกอบในการดำเนินงาน เพื่อจุดมุ่งหมาย ในประสิทธิผลและประสิทธิภาพของปฏิบัติการด้านภัยพิบัติ เช่น การป้องกัน การลด ผลกระทบ การเตรียมพร้อม การเผชิญเหตุ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนา

การบรรเทาทุกข์ (Relief) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อรักษาชีวิตและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีพอยู่ได้

การบัญชาการ (Command) หมายถึง การทำหน้าที่อำนวยความสะดวกหรือการควบคุมโดยอาศัยอำนาจที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมาย กฎระเบียบ หรืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบ

การบัญชาการร่วม (Unified Command) หมายถึง การประยุกต์ใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เมื่อมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งหน่วยงานหรือเมื่อเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ขยายตัวข้ามขอบเขตอำนาจหน้าที่ทางการเมืองหน่วยงานต่าง ๆ จะทำงานร่วมกันผ่านตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกในหน่วยบัญชาการร่วม มีหน้าที่หลักในการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ร่วมและจัดทำแผนเผชิญเหตุที่จะใช้ร่วมกันเพียงแผนเดียว

การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) หมายถึง หน่วยบัญชาการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในภาพรวม และประกอบด้วยผู้บัญชาการเหตุการณ์ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่ได้รับการมอบหมาย

การประเมินความเสียหายและความต้องการ (Damage and Needs Assessment : DANA) หมายถึงการประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการเผชิญสถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัย และการกำจัดสิ่งปฏิกูล ด้านสุขภาวะ ที่พึงพอใจ อุปกรณ์ยังชีพ

การประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA) หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการประมาณการเชิงปริมาณว่าเกิดผลกระทบอะไรขึ้นจากเหตุการณ์สาธารณภัย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการประมาณการ ซ่อมสร้างสิ่งก่อสร้างที่เสียหายไป และใช้ในการวางแผนเพื่อการฟื้นฟูจากความสูญเสีย

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินสถานะการเปิดรับต่อความเสี่ยง ความเปราะบาง ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายและคาดการณ์ผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่งๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประสานงาน ณ จุดเดียว (National Single Window : NSW) หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการนำเข้าส่งออกสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในการตรวจสอบใบอนุญาตและใบรับรองต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการตรวจปล่อยสินค้าระบบนี้จะทำหน้าที่ประสานกิจกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจรผู้ประกอบการสามารถรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้อัตโนมัติตลอด 24 ชั่วโมงโดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวในระบบธรรมชาติหรือระบบมนุษย์ เพื่อตอบสนองต่อ สิ่งรบกวนทางภูมิอากาศหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสารเรือนกระจก ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หรือช่วยสร้างโอกาสจากสภาวะวิกฤตได้

การป้องกัน (Prevention) หมายถึง มาตรการหรือแนวทางต่าง ๆ เพื่อช่วยขจัดผลกระทบเชิงลบจากเหตุการณ์สารเรือนกระจกที่อาจเกิดกับบุคคลหรือทรัพย์สินให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ครอบคลุมถึงมาตรการเชิงโครงสร้างและมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense) หมายถึง การป้องกันพลเรือนให้ปลอดภัยจากการโจมตีทางทหาร แต่ปัจจุบันครอบคลุมถึงการช่วยให้พลเรือนปลอดภัยจากการคุกคามทางสารเรือนกระจกด้วย หน้าที่ของกองกำลังป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (civil defense force) จากเดิมที่มีแต่การฝึกการทหาร หมายถึงรวมถึงการดูแลให้ประชาชนปลอดภัยจากสารเรือนกระจกและการปฏิบัติการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุสารเรือนกระจก เช่น การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายในช่วงอพยพ การช่วยกระจายถุงยังชีพ การอำนวยความสะดวกในการขนส่งอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ การช่วยซ่อมแซมก่อสร้างบ้านเรือนที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ

การเผชิญเหตุ (Response) หมายถึง มาตรการหรือการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ควรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และทันท่วงทีเพื่อรักษาชีวิต และให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือจากเหตุการณ์สารเรือนกระจก เช่น การกู้ชีพกู้ภัย การปฐมพยาบาล การแจกถุงยังชีพและสิ่งของบรรเทาทุกข์ การบัญชาการในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การประสานงานเพื่อลำเลียงผู้ป่วย การบริหารจัดการศูนย์อพยพ

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Exercise) หมายถึง การจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกฝนทักษะหรือซักซ้อมกระบวนการดำเนินงานที่ได้วางแผนไว้ เป็นแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินได้ฝึกซ้อมขั้นตอนปฏิบัติที่จำเป็น ทำให้มีทักษะสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้พร้อมปฏิบัติงานได้จริงหากเกิดสาธารณภัยขึ้น

การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง การปรับสภาพระบบสาธารณูปโภคการดำรงชีพและสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสม โดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสารเรือนกระจกเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูด้วย (Build back better) สร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation)

การฟื้นฟูสภาพ , การเยียวยา (Rehabilitation) หมายถึง การจัดการความเสียหายหรือผลที่เกิดจาก สาธารณภัยเพื่อพลิกฟื้นสภาวะการดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัย ให้กลับคืนสู่สภาพที่เป็นอยู่ก่อนหน้านั้น รวมทั้งการดูแลสภาพจิตใจและจิตสังคม (Psychosocial Support) ของผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction : DRR) หมายถึง แนวคิดและวิถีปฏิบัติในการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัย ผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะวิเคราะห์และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อดำเนินนโยบายมาตรการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการลดความถี่และความรุนแรงของภัยพิบัติ และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึง ปฏิบัติการลดผลกระทบทางลบโดยตรงของภัยที่เป็นอันตรายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผลกระทบทางลบของภัยโดยมากไม่สามารถจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง แต่ขนาดและความรุนแรงของความเสียหายสามารถลดทอนลงได้จากการดำเนินนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความเสี่ยง , การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะขนาดหรือขอบเขตของความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้นและประเมินสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (exposure) ความเปราะบาง (vulnerability) และศักยภาพ (capacity) ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิต และสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างมีระบบ

การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team : IMAT) หมายถึง การจัดรูปแบบการบัญชาการเหตุการณ์ซึ่งประกอบด้วยทีมงานบัญชาการและทีมงานปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ภายในโครงสร้างระบบบัญชาการที่สามารถจะจัดส่งไปปฏิบัติงานหรือลงมือปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็นมีการกำหนดคุณสมบัติและการรับรองอย่างเป็นทางการ

การอพยพ (Evacuation) หมายถึง การเคลื่อนย้าย การกระจาย และการนำพลเรือนออกจากพื้นที่อันตรายหรือพื้นที่ที่อาจเป็นอันตรายอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนและมีการกำกับดูแล รวมถึงการรับรอง และการดูแลบุคคลเหล่านี้ในสถานที่ปลอดภัยด้วย

ขั้นตอนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) หมายถึง วิธีการที่ได้กำหนดหรือจัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเป็นกิจวัตรในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข่าวสาร (Intelligence) หมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบัญชาการเหตุการณ์ เป็นภารกิจของส่วนแผนงานซึ่งมุ่งเน้นไปที่ข่าวสารในเหตุฉุกเฉิน

ขีดความสามารถ, ศักยภาพ (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความสามารถที่อาจจะพัฒนาต่อไปให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

คลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling) หมายถึง วัสดุหรือเสบียงที่สะสมไว้เพื่อใช้ในเวลฉุกเฉินหรือยามเกิดภัยพิบัติ เช่น อุปกรณ์ปฐมพยาบาล อาหาร น้ำดื่ม ไฟฉาย ถูนอน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประกอบอาหาร

ความเปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคมขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัยหรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว

จากความเสียหาย อันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัย และอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnership : PPP) หมายถึง การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ โดยมักเป็นการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการพื้นฐานหรือโครงการให้บริการสาธารณะในระยะยาว ที่มุ่งเน้นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับต้นทุนมากกว่าภาครัฐจะดำเนินการเอง เป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งให้เอกชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างการดำเนินการบำรุงรักษาการจัดหาเงินทุนการให้บริการซึ่งเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการตามระยะเวลาและรายละเอียดของสัญญาที่กำหนดไว้

ความล่อแหลม (Exposure) หมายถึง การที่ผู้คนอาคารบ้านเรือนทรัพย์สินระบบต่าง ๆ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหาย

ความสูญเสีย (Loss) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงของการหมุนเวียนสินค้าและบริการ รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลจากสาธารณภัย ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย จวบจนกระทั่งมีการซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ของทรัพย์สินที่เสียหาย และมีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์ ในบางกรณีอาจใช้เวลาหลายปี

ความเสียหาย (Damage) หมายถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ เช่น อาคารและส่วนประกอบโครงสร้างพื้นฐานสินค้าที่เก็บไว้ในคลังและทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความเสียหายอาจเกิดขึ้นระหว่างหรือภายหลังจากประสบเหตุการณ์ภัยในทันทีความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพและคิดคำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นกับประชาชนสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมจากการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ

ผู้บัญชาการ (National Command) หมายถึง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบการพัฒนากลยุทธ์ และยุทธวิธีและการสั่งใช้และการจัดส่งทรัพยากร ผู้บัญชาการเหตุการณ์มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยรวมต่อการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน และรับผิดชอบการจัดการการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด

ผู้อำนวยการ (Director) หมายถึง ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

แผนที่เสี่ยงภัย (Hazard Map) หมายถึง แผนที่แสดงพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัย เช่น อุทกภัย สึนามิ ภูเขาไฟระเบิด เป็นผลของการประเมินความเป็นไปได้ ความถี่ของการเกิดภัย ตลอดจนความรุนแรงของภัยนั้น ๆ

แผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) หมายถึง แผนซึ่งจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสั่งด้วยวาจา ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปที่สะท้อน หรือแสดงถึงกลยุทธ์ในภาพรวมสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉิน อาจรวมถึงการกำหนดทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติงานภารกิจที่มอบหมาย และข้อมูลข่าวสารสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉินระหว่างช่วงระยะเวลาการปฏิบัติการช่วงหนึ่งหรือหลายช่วง

ฟื้นเร็วท่วอย่างยั่งยืน (Resilience) หมายถึง ความสามารถของระบบชุมชนหรือสังคมที่มีความเสี่ยงต่อสาธารณภัยในการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยของตน รวมทั้งรู้จักวางมาตรการและปฏิบัติตัวเพื่อช่วยลดหรือถ่ายโอนความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อลดโอกาสในการได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย และหากประสบกับสาธารณภัย ก็สามารถฟื้นตัวจากผลของภัยได้ด้วยแนวทางและในระยะเวลาที่เหมาะสม หมายรวมถึงความสามารถของชุมชนในการดูแลรักษาโครงสร้างและกลไกพื้นฐานที่จำเป็นให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยด้วย

ภัย (Hazard) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม

ภาคประชาสังคม (Civil Society) หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระซึ่งไม่แสวงหาผลกำไรที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ยุทธวิธี (Tactics) หมายถึง การใช้งานและการกำกับดูแลทรัพยากรที่ปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นด้วยกลยุทธ์

ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) หมายถึง ระบบที่มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลและแจ้งเตือนตามช่วงระยะเวลา เพื่อให้บุคคลชุมชนและหน่วยงานที่เสี่ยงต่อภัยมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการและรับมือได้อย่างเหมาะสมเพื่อลดโอกาสการเกิดอันตรายและความสูญเสีย

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS) หมายถึง แนวทางในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัยทุกประเภทอย่างมีมาตรฐานในพื้นที่เกิดเหตุ ตั้งแต่เหตุฉุกเฉินขนาดเล็กไปจนถึงเหตุฉุกเฉินที่มีความซับซ้อน โดยผู้ปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการร่วมกันได้ภายใต้การบัญชาการแบบรวมศูนย์ (unified command) โดยปกติ มีการจัดโครงสร้างระบบเพื่อการใช้งานใน 5 สายงานหลัก คือ ส่วนบัญชาการ (command) ส่วนปฏิบัติการ (operation) ส่วนแผนงาน (planning) ส่วนสนับสนุนกำลังบำรุงหรือโลจิสติกส์ (logistics) และส่วนการเงิน/การบริหารจัดการ (finance/administration) ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการปรับลดหรือขยายส่วนงานที่อาจจำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องใช้งาน ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ

ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command Post) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่เพื่อใช้ในการดำเนินการกิจหลัก ศูนย์บัญชาการอาจจะตั้งอยู่รวมกันกับฐานที่ตั้งหรือสถานที่อื่น ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการเหตุฉุกเฉิน

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operations Center) หมายถึง สถานที่ที่ใช้ประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน (การปฏิบัติการในสถานที่เกิดเหตุ) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินอาจเป็นสถานที่ชั่วคราว หรืออาจเป็นสถานที่ศูนย์กลางหรือสถานที่มั่นคงถาวรกว่า หรืออาจจัดตั้งในองค์กรในระดับสูงกว่า หรืออาจจัดตามภารกิจหลักแต่ละด้าน หรือจัดตามขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่รับผิดชอบ

ศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Join Information Center : JIC) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน ศูนย์ประสานข้อมูลร่วมเป็นจุดกลางของการติดต่อสำหรับสื่อข่าวทุกประเภท

ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Shelter) หมายถึง สถานที่เพื่อให้ผู้ประสบภัยใช้อยู่อาศัยเมื่อไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยตามปกติได้ อาจเป็นสถานที่ที่สร้างจากวัสดุชั่วคราว เช่น เต็นท์บ้านจากวัสดุสังเคราะห์ ที่พักอาศัย

ชั่วคราว ชนิดอื่น หรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อาจเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหรือเป็นเอกสารที่จัดทำต่างหาก โดยมีรายละเอียดด้านบุคลากรสถานที่ระยะเวลาและแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

หน่วยสนับสนุน (Supporting Agency) หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและ/หรือให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรแก่หน่วยงานอื่น ๆ

องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Centre : EOC) หมายถึง สถานที่ที่มีเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมเป็นศูนย์กลางเพื่ออำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติหน้าที่ในห้วงเวลาของการเผชิญเหตุการณ์ภัยพิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์สั่งการให้แนวนโยบายปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกด้านการประสานงานสำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การเผชิญเหตุฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ

เอกภาพในการบัญชาการ (Unity of Command) หมายถึง หลักการของระบบการบัญชาการ เหตุการณ์ที่กำหนดให้แต่ละบุคคลที่ทำหน้าที่ตอบโต้เหตุฉุกเฉิน จะได้รับการมอบหมายให้อยู่ภายใต้ผู้ควบคุมดูแลเพียง หนึ่งคนเท่านั้น

ภาคผนวก จ

สถานที่สำคัญที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ลำดับที่	สถานที่	ที่ตั้ง	หมายเหตุ
๑	โรงพยาบาลปทุมรัตน์	หมู่ที่ 12 ตำบลบัวแดง	
๒	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปทุมรัตน์	หมู่ที่ 12 ตำบลบัวแดง	
๓	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล	พื้นที่ 8 ตำบล	
๔	โรงเรียนอนุบาลอุดมพันธ์	หมู่ที่ ตำบลบัวแดง	
๕	โรงเรียนปทุมรัตน์วิทยาการ	หมู่ที่ 3 ตำบลบัวแดง	
๖	วิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมรัตน์	หมู่ที่ 9 ตำบลบัวแดง	
๗	สถานีบริการน้ำมัน ทั้ง 3 แห่งในเขตเทศบาลตำบลปทุมรัตน์	ตำบลปทุมรัตน์	
๘	สถานีบริการก๊าซ	หมู่ที่ 10 ตำบลบัวแดง	
๙	โรงแรม / รีสอร์ท / ที่พัก	ในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์	
๑๐	สถานบริการ	ในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์	
๑๑	สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตน์	ตำบลบัวแดง	
๑๒	สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์	ตำบลบัวแดง	
๑๓	ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในพื้นที่	ตำบลบัวแดง	
๑๔	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง	ในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์	
๑๕	สถานศึกษาทุกแห่ง	ในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์	